

Lisa 1: Rapla valla kantide teekaardid

Sisukord

Sissejuhatus	3
Alu kant	4
Hagudi kant	6
Juuru kant	8
Järlepa kant	11
Kabala kant	14
Kaiu kant	17
Kodila kant	20
Kuimetsa kant	23
Kuusiku kant	26
Lipa kant	29
Purku kant	32
Raikküla kant	35
Rapla kant	38
Vahastu kant	41
Rapla valla piirkondlikud arengueeldused	43
Rapla valla piirkondlikud arenguvajadused	45

Sissejuhatus

Rapla vald koosneb mitmekesistest kantidest ja piirkondadest, millel on oma nägu, ajalugu, tugevused ja arenguvajadused. Arengukava koostamisel peeti oluliseks, et kõigil valla kantidel oleks võimalus oma tulevikku aktiivselt kujundada ja arengutes kaasa rääkida. Selleks valmisid 14 kandi arengu teekaardid, mis kaardistavad kohaliku elu hetkeseisu, kogukonna ootuseid ning pakuvad välja kandi enda poolt tähtsaks peetud eesmärgid ja tegevused.

Kandi teekaart on piirkonna soovide ja vajaduste nimekiri, mille kogukond on välja toonud arengukava koostamise käigus. See ei ole lubadus ega otsus kõigi tegevuste elluviimiseks, vaid oluline lähtealus, mille põhjal saab igas piirkonnas tulevikus määratleda prioriteetseid tegevusi vastavalt olemasolevatele võimalustele. Teekaardid on abiks nii valla tasandi planeerimisel kui kogukondade endi eestvedamisel.

Kandipõhised arenguteekaardid valmisid koostöös kohalike elanike ja kogukondadega, tuginedes statistilistele andmetele, aruteludele, ideekorjetele ning spetsialistide sisendile. Need toetavad tasakaalustatud ja kantidest lähtuvat arengukäsitlust, aidates kujundada Rapla vallast ühtset, ent kogukondlikult eriilmelist elukeskkonda.

Alu kant

Üldandmed

Alu kant asub Rapla vallas ja koosneb Alu alevikust (741 elanikku) ning Alu-Metsküla (45), Kalevi (87) ja Sikeldi (52) küladest.

Alu kant on viimase kümne aasta jooksul olnud väheneva elanikkonnaga piirkond. Elanike arv on võrreldes 2015. aastaga vähenenud 81 inimese võrra ehk 8,1%. Aastal 2015 elas piirkonnas 1006 inimest, 1. jaanuari 2025 seisuga elab kandis 925 inimest. Suurim vähenemine on toimunud Alu alevikus (96 elanikku vähem), samas Kalevi küla ja Alu-Metsküla elanikkond on mõnevõrra kasvanud. Sikeldi küla elanike arv on püsinud suhteliselt stabiilne.

Olemasolev taristu ja teenused

- Alu alevikus asuvad lasteaed ja 4-klassiline kool.
- Piirkonnas asub Rapla Keskraamatukogu haruraamatukogu.
- Alus on spordihoone ja jalgpalliväljak koos multifunktsionaalse palliväljakuga.
- Piirkonnas paikneb sotsiaalmaja.
- Ühistranspordivõrgustik katab Alu alevikku, Sikeldi küla ja Alu-Metsküla küla.
- Alu tiigid ja pargiala pakuvad puhkevõimalusi, looduslik eripära on Hagudi raba.
- Alu mõisahoone, kus tegutseb Kaitseliidu kool. Samuti on piirkonnas Sikeldi mõis.
- Kohalik kauplus tagab esmavajalike kaupade kättesaadavuse.

Unikaalsus

Alu on suuruselt Rapla valla teine asula, mis eristub oma kultuuri- ja looduspärandiga. Alu on iidne kant, mida on esmakordselt märgitud Taani hindamisraamatus juba 13. sajandil. Siin paikneb ka üks paremini säilinud mõisahooneid – Alu mõis, kus tegutseb Kaitseliidu kool. Tegemist on ühe omapärasema neogooti stiilis mõisaga, mille välisilme on mõjutatud keskaegsest linnusearhitektuurist. Muuhulgas on piirkonnast pärit endine riigisekretär Helmut Maandi, kelle sünnikohaks oli Sikeldi küla. Alu on hubane ja turvaline, parkide ja rabadega rikastatud elukeskkond, mis toetab nii kohalike elanike heaolu kui ka loodus- ja kultuuriturismi arengut. Ühistranspordi kättesaadavus, olemasolev haridustaristu ja lähedus Rapla linnale muudavad selle ideaalseks paigaks noortele peredele ja eakatele.

Arengueeldused

- Heas korras hariduskompleks koos raamatukoguga, mis on kujunenud oluliseks kohaliku elu hoidjaks.
- Head ühendused Rapla linnaga (lühike vahemaa, 22 ühendust tööpäeviti) ja valgustatud kergteed.
- Ajalooline ja turismipotentsiaaliga keskkond (Alu mõis, Sikeldi mõis).
- Olemasolev spordihoone koos noortetoaga, mis loob tingimused kvaliteetseks vaba aja veetmiseks.
- Korralik tänavavalgustus Alu alevikus, mis tagab turvatunde liiklemisel.

- Piirkonnas tegutseb mitmeid olulisi tööandajaid, sh Saarioinen Eesti OÜ, OÜ Rapla Metall, OÜ Fesma Alu, kohaliku omavalitsuse allasutused.

Arenguvajadused

- Kergliiklusteede võrgustik vajab arendamist, sh puudub valgustatud kergliiklustee ühendus Saarioinen Eesti tehase suunal, Kalevi küla ühendus Alu ja Raplaga, kergtee ring Tallinna maanteelt Alust Seli-Koigi-Alu tee läbi Rapla-Varbola tee.
- Lasteaia ja kooli parklate liikluskorraldus on lastele ohtlik, puudub turvaline koolibussi peatumiskoht.
- Ühistranspordi osas puudub Mäe tänava peatuses bussiootekoda.
- Alu spordihoone fassaad on lagunemas ja vajab kiiret sekkumist, samuti pole spordihoone juures piisaval hulgal parkimiskohti ning Staadioni tänava seisukord spordihoone juures on kehv – auguline ja raskesti läbitav.
- Puudu on väljõusaalist ja rulapargist, mis pakuks tegevust eelkõige nooremale elanikkonnale.
- Tiigi tn 5 elamu on halvas seisukorras ja muutunud ohtlikuks, olukord vajab kohaliku omavalitsuse sekkumist.
- Alu sotsiaalmaja kliendid kasutavad poe ümbruse pinke, mis tekitab elanike hulgas rahulolematust .
- Alu tiikide veetase on madal, vajalikud on tehnilised lahendused (nt pealevoolude ja lüüside reguleerimine).
- Krossirada on haldamata, seal toimub järelevalveta sõitmine, mis tekitab elanikele müra- ja ohutusprobleeme.
- Tallinna maantee kaudu toimuv raskeveokite liiklus tekitab liiklusohu ja põhjustab tänavate lagunemist.
- Aiaaade kasutajatel puuduvad ametlikud lepingud omavalitsusega maa kasutamiseks.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Liiklusohutuse suurendamine ja liikumisvõimaluste parendamine

- Kergliiklusteede rajamine Alust Saarioinen Eesti tehase suunal, Kalevi küla ja Rapla vahel ning ringühendusena Tallinna maanteelt Seli-Koigi-Alu tee kaudu Rapla-Varbola tee.
- Raskeveokite liikluse ümbersuunamine või vähendamine Tallinna maanteel ning liiklusohutuse tõstmine tiheda liiklusega aladel.
- Kooli ja lasteaia parkla liiklusohutuse tõstmine, sh turvalise koolibussi peatuskoha loomine.

2. Elukeskkonna ja taristu kaasajastamine

- Alu spordihoone fassaadi ja lähiümbruse (parkimine, Staadioni tänav) korrastamine.
- Tiikide veetaseme ja seisundi parandamine, sh lüüside ja pealevoolude süsteemide rajamine.

3. Kvaliteetsete vaba aja võimaluste arendamine

- Välijõusaali ja rulapargi rajamine noorte vaba aja sisukaks ja turvaliseks sisustamiseks.
- Elukeskonna kvaliteediks vajaliku rekreatsioonitaristu arendamine Alu alevikus.

Hagudi kant

Üldandmed

Hagudi kant asub Rapla vallas ja koosneb Hagudi alevikust (281 elanikku) ning Hagudi (96), Koigi (35), Kuku (106), Möisaaseme (16), Purila (107), Rõa (33), Seli (46), Seli-Nurme (16) ja Äherdi (14) küladest.

Hagudi elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 49 inimese võrra ehk 6,1%. Aastal 2015 elas kandis 799 inimest, 1. jaanuari 2025 seisuga on elanike arv 750. Suurim vähenemine on toimunud Purila külas (langus 36 inimest) ja Hagudi alevikus (16 inimest vähem). 2025. a tõusis elanike arv aga võrreldes 2024. aastaga 18 inimese võrra. Elanike arv on püsinud stabiilsena Koigi ja Möisaaseme külades, kasvanud aga Seli ja Seli-Nurme külades.

Olemasolev taristu ja teenused

- Hagudis on lasteaed ja põhikool ning raamatukogu.
- Koolihoones paikneb spordisaal, lisaks on staadion, välijõusaal ja palliplats.
- Ühistransport on tagatud busside ja rongiga (Tallinn-Rapla-Türi suund), ühistransport katab Hagudi alevikku ning Hagudi, Koigi, Kuku, Möisaaseme, Purila ja Rõa külasid.
- Loodusväärtustest on olulisemad Hagudi raba, Kõnnu raba, Keila jõgi ja Matsi-Kärneri tammik.
- Kultuuriväärtustest asuvad piirkonnas tühjana seisvad Hagudi mõis (Adam Johann von Krusensterni sünnikoht) ja Purila mõis ning Kaitseministeeriumi haldusalasse kuuluv heas korras Seli mõis.
- Piirkonnas asub kauplus, postipunkt ja tankla.
- Piirkonnas asub mitmeid karjääre (kruusa, lubjakivi).

Unikaalsus

Hagudi kant on imelise looduse ja põneva ajalooga piirkond, mis pakub kaasaegset elukeskkonda. Hariduse ja kultuuri kättesaadavus muudavad piirkonna atraktiivseks ennekõike noortele peredele. See on tuntud kui maailmakuulsa maadeuuriija A.J. von Krusensterni sünnikoht, samuti leiab siit palju teisi loodus- ja kultuuripärandiga seotud paiku – Hagudi mõis, Hagudi raba, Kõnnu raba, Keila jõgi ja põlispuude park on vaid mõned näited. Hagudi elukeskkond on rahulik ja tugeva kogukonnatunnetusega. Lähedus Tallinnale ning tihe rongi- ja bussiliiklus muudavad selle logistiliselt väga heaks asukohaks.

Arengueeldused

- Rikkalik kultuuripärand ja hästi säilinud looduskooslused ning matkarajad, mis soosivad loodusturismi.
- Hea raudteeühendus Tallinna ja Raplaga ning tihe bussiliiklus.
- Arvestatav haridus- ja sporditaristu (lasteaed, kool, spordisaal, välijõusaal).
- Rahulik ja turvaline elukeskkond ning tugev kogukonnatunne.

- Kaupluse olemasolu (Rapa Tarbijate Ühistu kavandab uue Coop kaupluse rajamist).

Arenguvajadused

- Kergteede võrgustiku puudumine.
- Mürareostus Purila piirkonnas, mis häirib kohalike elu.
- Liikumis- ja sportimisvõimalused, Hagudi koolistaadion vajab investeeeringuid.
- Hagudi põlispuude park vajab järjepidevat hooldust.
- Huvihariduse ja -tegevuse kättesaadavus piirkonnas.
- Rongijaama ümbruse ligipääsetavus ja parkimisvõimalused vajavad parandamist, et toetada rongiliikluse kasutamist.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Turvaliste ja mugavate ühenduste arendamine

- Kergliiklusteede võrgustiku arendamine, sh
  - kergtee osa Hagudi aleviku piirist kuni Hagudi põlluvaheteeni (750 m);
  - kergtee osa Hagudi põlluvahetee kuni Aranküla raudtee ülesõiduni (1,7 km);
  - rajada kergtee osa Aranküla raudtee ülesõidust kuni Rapla linnani (3,7 km);
  - rajada kergtee osa Hagudist Rõa Rail Baltic viaduktini (4 km).
- Hagudi raudteejaama hoone korrastamine koostöös Edelaraudteega.
- Ühistranspordiliini Kodila-Metsküla/Seli-Numre/Koigi/Alu-Metsküla/Kalevi/Alu/Rapla bussiliini lisamine.
- Hagudi-Kodila riigitee Koigi-Raka lõigu viimine mustkatte alla koostöös Transpordiametiga.

2. Kvaliteetsete avalike teenuste tagamine piirkonnas

- Koolitaristu jätkuv kaasajastamine ja koolistaadioni renoveerimine.
- Lasteaia, kooli ja raamatukogu teenuste arendamine ning propageerimine kohalikus kogukonnas.
- Kohapeal pakutavate huvitegevuste võimaluste laiendamine lastele ja noortele.
- Kvaliteetse koolibussiteenuse säilitamine.

3. Hea elu- ja looduskeskkonna säilitamine ja looduses liikumise võimaluste laiendamine

- Hagudi parkmetsa arendamine vastavalt koostatavale hooldustööde kavale.
- Hagudi raba kohaliku kaitse alla võtmise lõpuleviimine. Koostöös Rail Baltic Estoniaga ning Riigimetsa Majandamise Keskusega raba taastamine.
- Loodus- ja kultuuriturismi võimaluste arendamine, täiendavate matkaradade planeerimine Hagudi rabasse ja kandis säilinud looduskaunitesse paikadesse.

Juuru kant

Üldandmed

Juuru kant asub Rapla vallas ja koosneb Juuru alevikust (466 elanikku) ning Atla (65), Helda (48), Hõreda (13), Härgla (43), Mahtra (78), Maidla (91), Orguse (45) ja Vankse (15) küladest.

Viimase kümne aasta jooksul on Juuru piirkonna elanike arv vähenenud 91 inimese võrra ehk 9,5%. Kui 2015. aastal elas kandis 955 inimest, siis 2025. aasta alguseks on elanike arv langenud 864-ni. Elanikkonna vähenemine on toimunud eelkõige Hõreda, Härgla ja Mahtra külades, samuti Juuru alevikus (22 inimest vähem). Samal ajal on kerge kasv toimunud Helda ja Orguse külades, Maidla külas on elanike arv püsinud stabiilsena.

Olemasolev taristu ja teenused

- Juuru alevikus paiknevad lasteaed, põhikool ja huvikool (koolihoones).
- Kultuuri- ja spordiasutustest on piirkonnas Mahtra talurahvamuuseum, raamatukogu, rahvamaja, spordisaal (koolihoones), staadion, skatepark/välikorvpalliväljak, välijõusaal, miniarena ja laste mänguväljak.
- Piirkonnas asuvad mitmed ajaloolised objektid, sh Juuru mõis, Juuru kirik, Atla-Eeru kõrts ja Mahtra sõjaväli, Atla mõis, Hõreda mõis, Härgla mõis, Maidla mõis, samuti õigeuskirikute varemed ning kalmistud.
- Looduspärandist asuvad piirkonnas Juuru, Kolgu ja Mahtra rabad.
- Avalikest teenustest on piirkonnas kohaliku omavalitsuse teenuskeskus ja perearstipunkt.
- Piirkonnas tegutseb kauplus.
- Ühistranspordivõrk, mis katab Juuru alevikku ning Atla, Helda, Hõreda, Härgla, Mahtra, Maidla, Orguse ja Vankse külasid.
- Olulised tööandjad on OÜ Pae Farmer ja OÜ Tubren, samuti tegutseb SOS Lasteküla.
- Turismi sihtkohtade seas on ka eksklusiivne Maidla Nature Resort.

Unikaalsus

Juuru kant on Eesti ajaloo seisukohalt üks silmapaistvamaid piirkondi. Just siin toimus 1858. aastal Mahtra sõda, talurahva vastuhakk baltisaksa mõisnike ülemvõimule. Juuru alevikus asuv Mahtra Talurahvamuuseum tutvustab 19. sajandi maarahva elu ja tollaseid sündmusi, mis on jätnud sügava jälje rahvuslikku mälli.

Piirkonna vaimseks keskuseks on Juuru Mihkli kirik, mille esmamainimine pärineb aastast 1238. Juuru tammed kiriku ümber on kaitsealused loodusobjektid, mis on pühapuudena seotud kohaliku pärimuslooga. Tänapäevalgi on Juuru kultuurielu aktiivne ja mitmekesine. Regulaarselt toimuvad kogukonna päevad, orelifestival ning ajaloolis-kultuurilised rännakud.

Juuru kandi turismiatriktiivsust toetavad mitmed mõisad – Atla mõis koos mõisakeraamika kojaga ning eksklusiivne Maidla mõis, kus tegutseb loodusvillade ja Michelin-tunnustusega restoraniga tuntud Maidla Nature Resort.

Arengueeldused

- Kandis toimuvad regulaarselt traditsioonilised sündmused ja tegevused, mis on seotud kohaliku ajaloo ja pärandiga ning mida veab eest aktiivne ja koostööaldis kogukond.
- Perearstipunkti olemasolu Juuru alevikus tagab elanikele esmatasandi tervishoiuteenuse kättesaadavuse kohapeal.
- Juuru alevikus paikneb kandikeskusena suur osa avalikest teenustest: lasteaed, põhikool, rahvamaja, raamatukogu, noortetuba ja hooldekodu. Nende teenuste olemasolu ja toimimine on piirkonna elujõulisuse ja arengu seisukohast üliolulised.
- Juuru Mihkli kiriku juurde kuuluv aktiivne kogudus mängib olulist rolli piirkonna kultuurielu korraldamisel.

Arenguvajadused

- Ühistranspordi sõidugraafikud ei arvesta piisavalt kogukonna vajadustega, takistades näiteks noorte huviringides osalemist ja töörännet.
- Juuru aleviku teede üldine seisukord vajab arendamist, sh on vajadus täiendavate kõnniteede järele. Mitmed teelõigud piirkonnas (sh Veskimäe ja Vankse tee) vajavad mustkatte alla viimist.
- Mahtra Talurahvamuuseumi hoone ja sisuline tegevus vajavad kaasajastamist, et täita oma rolli piirkonna ajaloo kandjana.
- Avalike hoonete (lasteaia ja hooldekodu hoone, rahvamaja, koolimaja vanem osa) hoonestus on vananenud ja vajab energiatõhususe ja funktsionaalsuse tõstmist.
- Internetiühendus ja mobiililevi on ebaühtlase kvaliteediga, eriti Härgla ja Mahtra piirkonnas, mis piirab digiteenuste kasutamist.
- Õpetajatele sobivate elukohtade puudus raskendab õpetajate järelkasvuga tegelemist piirkonnas.
- Piirkonnas esineb halvas seisukorras hooneid, mis rikuvad visuaalset keskkonda ning vajavad lammutust või ümberkorraldust.
- Loodusväärtused ja kultuurilised objektid ei ole piisavalt eksponeeritud ega tähistatud, mis takistab nende potentsiaali kasutamist kogukonna ja turismi kasuks. Puudulik viidasüsteem ja infotahvlite vananenud seisukord halvendavad külastusteekonda ja piirkonna üldist nähtavust.
- Juuru aleviku välikorvpalliväljak ja muud sporditaristud vajavad renoveerimist. Elanikud soovivad täiendavat mänguväljakut kooli territooriumil. Lisaks on vajadus Juuru kardirada jäädvustamiseks ajaloolise spordi objektina.
- Juuru kandi kriisivalmiduse tase vajab arendamist, puudu on kriisiplaanidest ja kesksuskeskustest.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Tingimuste loomine piirkonna elanikkonna arvu kasvuks

- Kohaliku omavalitsuse teenuste tagamiseks vajalike hoonete renoveerimine või vajaduspõhine uute hoonete rajamine.
- Elamuarenduse võimaluste planeerimine piirkonda, sh õpetajatele elamispinna võimaldamine.
- Ettevõtluse arendamise toetamine ja töökohtade loomise soodustamine kohapeal.
- Avalike hoonete renoveerimine ja kaasajastamine.
- Internetiühenduste kvaliteedi parandamine koostöös teenusepakkujatega,

2. Kultuuripärandi säilitamine ja nähtavuse suurendamine

- Koostöö kogukonnaga piirkonna edendamiseks, sh ühine toetuste taotlemine kultuuripärandi hoidmiseks ja arendamiseks.
- Kandi ajalooliste paikade ja vaatamisväärsuste tähistamine viitade ja infotahvlitega.
- Mahtra Talurahvamuuseumi hoone, ekspositsiooni ja tegevuste kaasajastamine.
- Traditsiooniliste kultuuri- ja kogukonnategevuste ning sündmuste toetamine.

3. Heakorra ja turvalisuse arendamine

- Koostöö perearstiteenuse säilitamiseks ning kriisiplaanide koostamine ja kriisikeskuste arendamine.
- Tervise- ja loodusradade korrastamine, Juuru aleviku tervikplaneeringu koostamine.
- Kergliiklusteede rajamine Juuru alevikus ja Juuru–Maidla suunal ning piirkonna tähtsamate teede viimine mustkatte alla.

Järlepa kant

Üldandmed

Järlepa kant asub Rapla vallas ja koosneb Järlepa (166 elanikku), Pirgu (167), Lõiuse (106), Jaluse (37), Kalda (17) ja Sadala (11) küladest.

Järlepa on viimase kümne aasta jooksul mõõdukas kasvupiirkond – elanike arv on alates 2015. aastast suurenenud 17 inimese võrra ehk 3,5%, kusjuures elanike arv on kasvanud ka paaril viimasel aastal (perioodil 2022-2025). Aastal 2015 elas kandis 487 inimest, 1. jaanuari 2025 seisuga elab piirkonnas 504 inimest. Elanike arvu kasv on toimunud peamiselt Pirgu külas (+19 inimest) ja mõningal määral ka Jaluse ja Kalda külades. Samas on väike vähenemine toimunud Lõiuse külas, kus elab nüüd 17 inimest vähem kui 2015. aastal.

Olemasolev taristu ja teenused

- Järlepa haridus- ja kultuurikeskus HAKUKE, kus asuvad raamatukogu, jõusaal, suur spordisaal, meeste- ja naiste saun koos duširuumidega. Lisaks asub Järlepas laululava koos välialaga.
- Järlepas asub lasteaed.
- Ühistranspordivõrgustik katab Järlepa, Jaluse, Kalda, Lõiuse ja Pirgu külasid.
- Järlepas asub Järlepa järv koos supelrannaga – maakonna suurim järv. Samuti leiab piirkonnast Järlepa raba.
- Järlepa ja Pirgu mõisad (erakätes) on olulised ajaloolised paigad
- Pirgu terviserada ja puhkeala.
- Piirkonnas tegutsevad olulised tööandjad OÜ Harviker ja HellermannTyton.

Unikaalsus

Järlepa kant on eriline paik neile, kes hindavad rahulikku järveäärset elukeskkonda, looduslähedust ning tugevat kogukonnatunnetust. Piirkonnas asub Raplamaa suurim järv (Järlepa järv), mis koos matkaraja, supelranna ja Pirgu terviserajaga loob mitmekesise vaba aja veetmise ja loodusturismi keskkonna. Järveäärne ala on populaarne nii kohalike kui kaugemalt tulijate seas, olles üks maakonna looduslikuimaid ja atraktiivsemaid puhkealasid. Pirgu terviserada ja puhkeala on piirkonna aktiivse vaba aja veetmise kese, mille suur kasutajaskond ulatub üle kohaliku kogukonna piiride.

Kogukonna südameks on HAKUKE külakeskus, mis ühendab kogukonnaelu ja teenused, toetades erinevate põlvkondade heaolu ning olles oluline kohaliku identiteedi ja koostöö kandja. Järlepa ja Pirgu mõisad lisavad piirkonnale ajaloolist väärtust ja identiteeti. Kuigi mõisad on erakätes ja kasutuses, on need olulised vaatamisväärsused ning kultuurimälu kandjad, mis rikastavad piirkonna mainet. Kohalike eestvedamisel on loodud atraktiivne, erinevate püsililledega kaunistatud avalik ruum.

Arengueeldused

- Stabiilselt elanike poolest kasvav kant, potentsiaal on Pirgu külas asuva endise suvilarajooni elanike lisandumine valla elanikeks.

- Turvaline elukeskkond, tugev naabrivalve Järlepa külas.
- Raplamaa suurim järv ja mitmekesised puhkevõimalused (matkarajad, terviserajad).
- Järepa ja Lõiu külas on ettevõtluse potentsiaaliga kinnistuid, mis ei ole hetkel aktiivses kasutuses.
- Aktiivne noorte- ja kogukonnaelu.
- Järlepa külas mitme funktsiooniga ja heas korras HAKUKE külakeskuse olemasolu, tänu millele on nii kohaliku omavalitsuse teenused kui vaba aja veetmiseks vajalik kõik ühes hoones saadaval.
- Järepa külakeskuses pakutavad teenused on atraktiivsed ka Pirgu ja teiste külade elanikele ning Pirgu terviserada samamoodi. Kandi omavaheline koostöö.

Arenguvajadused

- Rapla valla ääreala staatus tekitab ebastabiilsust kohalike teenuste rahastamises, eriti koostöös Kohila vallaga (nt õpilastransport, huviringid).
- Vajalik leida kiire lahendus õpilastranspordi jätkumiseks Kohila Gümnaasiumisse alates 2025/2026 õppeaastast.
- Vajadus leida lahendus kultuuritöö korraldamise toetamiseks kohalikele aktiivsetele tegijatele Järlepas.
- Ühistranspordi ühendus Järlepa ja Juuru vahel on puudulik ning vajab arendamist. Vajalik parandada ühistranspordi ühendusi Järlepast Kohila suunal, et tagada parem sobivus Tallinna rongide väljumistega. Mahtra piirkonnast puudub võimalus liikuda ühistranspordiga Raplasse tööle.
- Kohaliku omavalitsusele kuuluvate teede kvaliteet on madal; Pirgu-Seli teel on mustkatte vajadus, see tuleb uuesti lisada investeeringute kavasse. Elanike soov rajada kergtee Umbru tee äärde kuni Juuru-Järlepa teeni.
- Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamine on takistatud, kuna puhastusjaam asub erakinnistul ning omanik ei võimalda ligipääsu töödeks.
- Järlepa järve ujumiskoht vajab veetaimestiku niitmist.
- Järlepa külas asub suur prügikuhila endise ettevõtte alal; vajalik lahendus koostöös omavalitsuse ja Keskkonnaametiga prügi likvideerimiseks.
- Järlepa külas on soojamajanduse probleemid ning küttetrassidel suured soojakaod; vajalik kaaluda trasside rekonstrueerimist uue soojamajanduse arengukava raames.
- Vajalik pakkuda noortele täiendavaid huvitegevuse võimalusi Järlepas, nt kord nädalas mobiilse noorsootöötaja või noortetoa teenus HAKUKE külakeskuses.
- Järlepa küla laululava puitpõrand on amortiseerunud; vajalik leida lahendus värskendamiseks või uue rajamiseks.
- Järlepa külas puudub viidastus, mistõttu väljaspoolt tulijad ei leia üles külakeskust HAKUKE ega teisi olulisi kohti; vajalik alustada viidastuse rajamist koostöös kohalikega.

Eesmärgid ja arenguprioriteetid

1. Kvaliteetse elu- ja looduskeskkonna säilitamine ning arendamine

- Olemasoleva looduskeskkonna säilitamine ning piirkonna majandus- ja elukeskkonna vastutustundlik arendamine.
- Looduskeskkonda säilitavat ja loodusressursse säästlikult kasutava ettevõtluse soodustamine.
- Suurte metsaalade raietegevuse kavandamine tihedas koostöös kohaliku omavalitsuse ja kohalike elanikega.

2. Mitmekülgsete haridus-, kultuuri- ja kogukonnateenuste pakkumine

- Rapla valla ja Kohila valla koostöös tagada stabiilne õpilastransport kõigile soovijatele nende vajadusest tulenevalt kas Kohila või Juuru suunal.
- Huvihariduse ja -tegevuse võimaluste laiendamine, pikaajalise kokkuleppe saavutamine naabervallaga huvihariduse rahastamise osas, kui huviringi teenust tarbitakse teise omavalitsuse territooriumil.
- Kohaliku kogukonna võimestamine ning kaasamine otsustusprotsessidesse, ladusa infovahetuse korraldamine valla ja kogukonna esindajate vahel, sh täiendavate kohalike kõnetavate tegevuste käivitamine koostöös Järlepa Kodukultuuri Seltsiga.
- Kultuuritöö arendamine koostöös Juuru rahvamajaga, võimalikud toetused ürituste korraldamiseks.
- Noortele suunatud tegevuste arendamine läbi Rapla valla Avatud Noortekeskuse (mobiilne noorsootöö).

3. Heade ühenduste tagamine teiste piirkondadega

- Ühistranspordi võrgustiku ja teenuse kvaliteedi järjepidev arendamine, sh Järlepa ja Juuru vahel, Kohila suunal ning Mahtra suunal.
- Teedevõrgu hooldamine ja arendamine, sh Pirgu-Seli tee mustkatte alla viimine ja kergtee rajamine Umbru tee äärde kuni Juuru-Järlepa teeni.

Kabala kant

Üldandmed

Kabala kant asub Rapla vallas ja koosneb Kabala (292 elanikku), Koikse (65), Lõpemetsa (72), Jalase (41), Loe (18), Nõmmemetsa (32) ja Ummaru (49) küladest.

Viimase kümne aasta jooksul on piirkonna elanike arv kasvanud 24 inimese võrra ehk 4,4%. Aastal 2015 elas Kabala kandis 545 inimest, 2025. aasta alguseks on elanike arv tõusnud 569-ni. Perioodil 2022-2025 on elanikkond kasvanud koguni 40 inimese võrra. Suurim kasv on toimunud Nõmmemetsa ja Koikse külades, mõõdukas tõus ka Jalase, Ummaru ja Loe külades. Lõpemetsa küla elanike arv on veidi langenud, Kabala külas on elanike arv püsinud suhteliselt stabiilne.

Olemasolev taristu ja teenused

- Piirkonnas paiknevad lasteaed, põhikool, raamatukogu, laululava, Kabala mõis kui kohaliku omavalitsuse teenuskeskus.
- Piirkonnas on spordimaja, väljalgpalliväljak, väikelaste mänguväljak, terviserada, rallirada, ujumiskoht.
- Loodus- ja kultuuriturismi osas on Kabala kandis RMK Jalase loodusrada, Villaveski-muuseum, Parvematkad OÜ.
- Ühistranspordivõrgustik katab Kabala, Jalase, Koikse, Nõmmemetsa ja Ummaru külasid.
- Olulisemad tööandjad on OÜ Violante Mööbel (ligi 30 töökohta), Ago Auto (ligi 10 töökohta).
- Kabalas on pakiautomaat.

Unikaalsus

Kabala kant on looduslikult ja kultuuriliselt mitmekesine piirkond, mille eripära kujundavad ajaloolised pärandobjektid, kaunis loodus ning aktiivne kogukond. Kandist voolab läbi Vigala jõgi, mis pakub võimalusi aktiivseks puhkuseks. Jõge ületab ripp-sild, mis pakub lum mavaid vaateid. Piirkonnas tegutseb OÜ Parvematkad, mis korraldab elamusterohkeid parvematku Vigala jõel Ummaru külas, meelitades siia külastajaid kogu Eestist.

Kabala Lasteaed-Põhikooli kompleks koondab endas ka noortetuba ja spordihoonet. Kabala mõis tegutseb teenuskeskusena, kuhu on koondunud mitmed avalikud teenused. Kabala kant on tuntud oma villaveski-muuseumi poolest, kus asuvad Eestis ainulaadsed villatöötlemisseadmed, pakkudes külastajatele võimalust osa saada tööstuspärandist. Samuti asub piirkonnas Kabala mõisakompleks koos ajaloolise peahoone ja kõrvalhoonetega. Loodushuvilistele pakub elamusi Sõbesoo raba koos RMK matkaradade ja järvega.

Arengueeldused

- Vigala jõgi on piirkonna keskne looduslik element, mille ümber on koondunud mitmeid olulisi tegevusi, pakkudes head eeldust turismi arendamiseks.

- Kohaliku omavalitsuse teenused on koondunud Kabala mõisas tegutsevasse teenuskeskusesse, haridusteenused aga Kabala lasteaed-põhikooli hoonesse.
- Kogukond on tegus ja aktiivne, kohalikud elanikud kasutavad kohapealseid teenuseid ning kogukonnaelu toetavad MTÜ Kappeli Külad ja muud ühistegevused.
- Kabala kant ei ole Rapla valla mõistes ääreala, vaid paikneb logistiliselt heas asukohas. Piirkonnal on hea ligipääsetavus – olemas on ühendusteed olulistele suundadele, sealhulgas Rapla, Märjamaa ja Järvakandi suunas.
- Elanikkond on Kabala kandi kõikides külates kasvamas, näidates piirkonna elukeskkonna atraktiivsust.
- Elukeskkonna kvaliteet on kõrge – rahulik, looduslähedane ja vaikne, võrreldes linnalise keskkonnaga.
- Piirkonnas on säilinud viljakas põllumaa, mis on aktiivses kasutuses, toetades kohalikke põllumajandusettevõtteid.

Arenguvajadused

- Kabala külas puudub kauplus, mis on eriti probleemne eakatele elanikele, kes ei liigu igapäevaselt väljapoole kanti ja peavad sõltuma ühistranspordist Rapla linna poodi jõudmiseks.
- Kabala Lasteaed-Põhikooli kompleksi hoone on halvas seisukorras ja vajab põhjalikku renoveerimist.
- Kabala külas puudub välispordiväljak, mis piirab elanike ja laste võimalusi vaba aja veetmiseks ja sportimiseks.
- Piirkonnas puudub majutusvõimalus turistidele, kes sooviksid piirkonnas peatuda.
- Kabala kandis on kergliiklusteede võrk puudulik, eriti lasteaia ja kooli juurde viivatel lõikudel ning Koikse, Kuusiku ja Purku suundadel.
- Ühistranspordi graafikud ei toeta piisavalt kohalike liikumisvajadusi, näiteks Rapla suunal rongipeatusesse, töökohtadesse või huviringidesse.
- Puuduvad elamuehituseks vajalikud vabad krundid, kohaliku omavalitsuse mittevajalikud kinnistud vajavad kommunikatsioonidega varustamist ja elamuarenduseks ettevalmistamist.
- Internetiühendus on kehv, v.a Kabala küla, teistes külates on ühendus ebapiisav.
- Kabala küla tiheasustuse alal on ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteem vananenud, eriti Kuusemetsa tee piirkonnas.
- Kabala küla korterelamud on kehvast seisukorras ning korteriühistud vajavad nõustamist hoonete rekonstrueerimiseks ja selleks vahendite leidmiseks.
- Kooli ja kortermajade piirkonnas on liiklusohutuse probleemid (eriti jalakäijatele).

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Kabala Lasteaed-Põhikooli hoone rekonstrueerimine ja kaasaegsete õppe- ning kogukonnateenuste tagamine

- Läbi viia ekspertiis olemasoleva hoone seisukorra hindamiseks ja sobivuse selgitamiseks rekonstrueerimiseks või vajadusel uue hoone ehitamiseks.

- Koostada projekteerimistööde lähteülesanne, kaasates kogukonda ning arvestades sooviga säilitada põhikool ehk 9 klassi õppekoht.
- Projekteerida ja ehitada kogukonna vajadustele vastav hoone, mis võimaldab pakkuda jätkuvalt kvaliteetseid haridus- ja kogukonnateenuseid.

2. Kabala küla liiklusohutuse ja kergliiklusteede ühenduste arendamine

- Parandada jalakäijate ohutust Kabala Lasteaed-Põhikooli piirkonnas, rakendades erinevaid liiklusohutust tõstvaid lahendusi (liiklusmärgid, rahustavad abinõud, kergtee rajamine).
- Pikendada Kabala küla olemasolevat kergliiklusteed Koikse-Purku teel Pukru suunal kuni Neeme ristmikuni.
- Pikendada Kabala küla kergliiklusteed Koikse suunal kuni Rapla-Märjamaa tee ristumiseni.
- Ühendada Kabala küla kergliiklustee Koiksest Rapla-Märjamaa tee ääres Rapla-Kuusiku kergteega.

3. Ühisveevärgi ja kanalisatsioonivõrkude arendamine ning puhta joogivee tagamine Kabala küla tiheasustuses

- Ühitada Kabala küla ühisveevärgi- ja kanalisatsioonivõrkude kava teehoiukava investeeringutega, et vältida investeeringute ajutist kattumist ja ebaefektiivsust.
- Vajadusel muuta ja ajakohastada ühisveevärgi- ja kanalisatsioonitrasside kava Kabala külas, arvestades piirkonna arenguvajadusi.
- Viia muudetud kava ellu planeeritud ajakava ja rahastusvõimaluste alusel, tagades puhta joogivee ja toimiva kanalisatsioonisüsteemi kogu tiheasustuses.

Kaiu kant

Üldandmed

Kaiu kant asub Rapla vallas ja koosneb Kaiu alevikust (379 elanikku) ning Tolla (82), Vana-Kaiu (77), Toomja (61), Karitsa (58) ja Kasvandu (56) küladest.

Kaiu on viimasel kümnel aastal suhteliselt stabiilse elanike arvuga piirkond. Elanike arv on võrreldes 2015. aastaga vähenenud 15 inimese võrra ehk 2,1%. Vähenemine oli kiirem aastatel 2015-2020, kui 728 inimeselt langes elanikkond 702 inimeseni, koroonapandeemia ajal tõusis piirkonna elanike arv aga uuesti 728-ni. Viimasel paaril aastal on elanike arv taas vähenema hakanud, 1. jaanuari 2025 seisuga elab kandis 713 inimest. Vähenemine on toimunud Kaiu ja Karitsa arvelt, suurim tõus on Tolla ja Kasvandu külates.

Olemasolev taristu ja teenused

- Kaiu hariduskeskuses paikneb nii lasteaed, põhikool, huvikool kui ka spordisaal.
- Kultuuriteenustest asuvad piirkonnas rahvamaja ja Kaiu haruraamatukogu (Kaiu kooli ruumides). Samuti on piirkonnas eraomanduses olev Kaiu mõis.
- Spordi- ja liikumisharrastuse võimalusi toetavad lisaks spordisaalile ka staadion, terviserada, rulapark (mini-arena), jõusaal koos saunaga. Samuti on piirkonnas Kaitseliidu lasketiir.
- Piirkonnas asuvad Karitsa järv koos korrastatud puhkealaga (ujumiskoht, mänguplats, välivõrkpalli väljakud), Kolgu raba, Kaasika raba (Masila soo).
- Muudest avalikest teenustest asuvad piirkonnas KOV-i teenuskeskus ja perearstipunkt.
- Piirkonnas on kauplus, pakiautomaat ja kohvik.
- Suuremad erasektori ettevõtted ja tööandjad on OÜ Kaiu LT (Eesti suurima väljalüpsiga piimakari) ja Kaiu EKO Metall OÜ.
- Piirkonda katab ühistranspordivõrk peatuste ja liinidega Kaius ning Kasvandu, Tolla, Toomja ja Vana-Kaiu külates.

Unikaalsus

Kaiu kant – paik, kus aeg tiksab teisiti.

Kaiu piirkond on eriline paik, kuhu ei satuta juhuslikult – siia tullakse teadlikult, looduse ja rahu pärast. Ümbritsetuna lummavatest soodest ja rabadest, peidab see endas Eesti suurimat rabajärve ning mitmekesisist looduskeskkonda, sealhulgas Kaiu raba mida ümbritsevad salapäraseid legendid ning jutud ufodest ja ajavärvatest.

Kaiu eristub tugeva ja kokkuhoidva kogukonnaga, kus haridus, kultuur ja kogukonnaelu põimuvad ühiseks tervikuks. Kohalik haridus- ja kogukonnakeskus ühendab endas kooli, lasteaia, huvikooli ja muusikaõppevõimalused – see on keskus, kus kasvavad nii lapsed kui ka kogukonnavaim. Selle tõestuseks esindab Eestimaa aasta küla valimisel Raplamaad 2025. a just Kaiu.

Siin pole linnakära ega valgusreostust – ainult vaikus, tähistaevas ja looduse rütm. Samas pole kaugel ei Rapla ega Tallinn, mis teeb Kaiust ideaalse koha neile, kes hindavad vaikust, kuid ei soovi loobuda ühendusest keskustega. Piirkonnas on palju võimalusi liikumiseks ja sportimiseks. Korrastatud Karitsa veehoidla puhkeala on kujunenud populaarseks sihtkohaks nii kohalike kui ka külastajate seas.

Ajalooliselt on piirkond rikas – esmamainimine Liivimaa Henriku kroonikas, siinsete talumeeste osalemine Mahtra sõjas, Kaiu mõis, Eesti üks suurimaid endisi kolhoose, siin sündinud ja üles kasvanud kultuuri-, spordi- ja ühiskonnategelased viitavad rikkalikule kultuuripärandile. Kooli, rahvamaja ja aktiivse kodukandiliikumise eestvedamisel toimub piirkonnas palju sündmusi, sh mälumängud, kontserdid, etendused, kodukohvikute päev jpm.

Arengueeldused

- Tugev kogukond, aktiivne kodukandiliikumine ja eakate ühendus.
- Kaasaegne Kaiu hariduskeskus (lasteaed, põhikool, muusikaosakond, huvikool, raamatukogu).
- Geograafiline asukoht, mis ühendab puhta looduse ja vaikuse suuremate keskuste võimalustega.
- Atraktiivne ja mitmekülgne looduskeskkond.
- Turvaline elukeskkond, vabatahtlikud päästjad.

Arenguvajadused

- Paiknemine maantee ääres, kihutavad juhid ja suured metsaveokid on ohuks jalakäijatele, eriti kooli minevatele lastele.
- Kogu hariduskeskus vajab uut kontseptsiooni, kuidas saada hakkama puuduva ja vananeva õpetajaskonna väljakutsega.
- Tervisespordivõimalused vajavad arendamist, asulates sees puuduvad valgustatud rajad, samuti on puudu kõvakattega rajast. Karitsa järve puhkeala vajab edasiarendamist, sh tolmu tee ja parkimise küsimuse lahendamist.
- Ühistranspordi liinivõrk ja busside ajad ei vasta elanike ootustele, samuti ei ole graafik hästi ühitatav rongiaegadega. Transpordiühendused piiravad ka laste osalemist huvitegevuses ja muus koolivälises tegevuses.
- Kogukonda ei kaasata piisavalt kohalikke inimesi puudutavate otsuste tegemisse, soovitakse paremat kommunikatsiooni ja tõhusamat infovahetust vallajuhtidega, piirkonna koordinaatorilt oodatakse suuremat tuge võrgustike loomisel, infovahetusel ja kogukonna algatuste elluviimisel.
- Suur puudus on elamiskohtadest, eriti piirkonda tulevatele uutele inimestele (sh noortele peredele).
- Osa ruumidest on alakasutatud (nt teenuskeskus), teisalt vajab olemasolev taristu järjepidevat hooldust ja arendamist (nt staadion, terviserada, mini-arena, korvpalliväljak), puudub taristu elutsükli põhine arendamine.
- Internetiühenduse kvaliteet on kehv, eriti tipptundidel, kus ühenduse kiirus takistab ka kaugtöö tegemise võimalusi.

- Loodus- ja kultuuriturismi võimaluste ärakasutamist takistab majutuskohdade puudus. Samuti vajab arendamist viidasüsteem, sh nii põhimaanteedelt kui ka asulate siseselt.
- Noortel pole piisavalt atraktiivseid kohti turvaliseks, kvaliteetseks ja mitmekülgeks vaba aja veetmiseks, noortekeskuse ruumid ei vasta noorte ootustele, tegevused peavad arvestama ka vanuseliste eripäradega.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Hariduskeskuse arendamine

- Hariduskeskuse (kooli) uue kontseptsiooni ja arengukava koostamine.
- Lahenduste leidmine vananeva ja puuduva õpetajaskonna probleemile.

2. Kogukonna võimestamine ja kaasamine

- Kogukonna aktiivsem kaasamine piirkonna ja valla otsustusprotsessidesse.
- Parema infovahetuse kogukonna ja vallavalitsuse vahel, piirkonna koordinaatorite funktsiooni parem lahtimõtestamine.
- Kaasava eelarve taaskäivitamine.

3. Liikumis- ja sportimisvõimaluste kaasajastamine

- Olemasoleva taristu uuendamine ja hooldamine, sh staadion, terviserada, korvpalliväljak, mini-arena jm.
- Valgustatud ja aastaringselt kasutatava kõvakattega terviseraja väljaarendamine.
- Karitsa järve puhkeala edasiarendamine, sh parkimisvõimaluste ja tolmuvaabajuurdepääsu loomine.
- Noortele atraktiivsete ja kvaliteetsete vaba aja veetmise võimaluste loomine.

4. Elu- ja ettevõtluskeskkonda toetavate ühenduste ja turvalise liikluskorralduse arendamine

- Kergliiklusteede jätkuv arendamine.
- Liiklusohutuse suurendamine, sh ohutu koolitee loomine.
- Ühistranspordivõimaluste laiendamine ja kasutajakeskne arendamine.
- Ühistranspordigraafikute parem sobitamine piirkonna sees (huvitegevus, sündmused) ja väljaspool (rongiajad).
- Üldplaneeringuga elamumajanduse ja ettevõtluse arenguks soodsate tingimuste loomine.
- Internetiühenduste kvaliteedi parandamine.
- Ettevõtluse arenguks soodsate tingimuste loomine, sh turismi- ja loomeettevõtluse toetamine.
- Põnevate loodus- ja kultuuriturismi marsruutide väljatöötamine ning turundamine, viidasüsteemi arendamine.

Kodila kant

Üldandmed

Kodila kant asub Rapla vallas ja koosneb Kodila (252 elanikku), Raka (78), Oela (48), Palamulla (34), Kõrgu (21), Tõrma (24), Tapupere (14), Ohulepa (18), Kelba (18), Kodila-Metsküla (17), Lipstu (15) ja Mällu (10) küladest.

Elanike arv piirkonnas on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 37 inimese võrra ehk 6,3%. Kui 2015. aastal elas kandis 586 inimest, siis 2025. aasta alguseks on see arv langenud 549-le. Suurim vähenemine on toimunud Kodila külas (30 inimest vähem) ning mitmes väikekülas, nagu Lipstu, Kodila-Metsküla ja Mällu. Samas on kasvanud elanike arv Kõrgu, Palamulla ja Tapupere külades, Oela ja Raka külas on elanike arv püsinud stabiilne.

Olemasolev taristu ja teenused

- Piirkonnas on lasteaed ja raamatukogu.
- Ühistranspordivõrgustik katab Kodila, Kelba, Kõrgu, Ohulepa, Palamulla, Raka, Tapupere ja Tõrma külasid.
- Kodilas on külaplats ja mänguväljak, Oelas on külaplats/laululava.
- Palamulla külas asub kultuuriürituste läbiviimiseks Palamulla küün.
- Kodilas on eravalduses olev mõisahoone.
- Piirkonnas paiknevad Kodila linnuraba ja Sõbesoo raba.

Unikaalsus

Kodila on väike ja vaikne piirkond Rapla valla loodeserval keset metsi, soid ja rabasid, mis kütkestab oma looduslähedase ja koduse ilmega. Piirkonda on esmakordselt mainitud 1241. aasta Taani hindamisraamatus, seega ulatuvad siinsed juured sügavalt Eesti ajalukku. Kodila kant on ideaalne paik peredele, kes hindavad turvalist ja maalähedast elukeskkonda, kuid samal ajal peavad oluliseks häid ühendusi keskustega. Piirkonnas tegutsevad aktiivsed ja ettevõtlikud inimesed. Palamulla külas asuv Pallamulla Küün on erakätes olev kultuuri- ja üritustekeskus, kus korraldatakse kontserte ja muid kultuuriüritusi, pakkudes piirkonnale erilist sündmuskohta.

Arengueeldused

- Kodila külas on kohaliku omavalitsuse teenusena toimiv lasteaed ja raamatukogu.
- Piirkonnas on kvaliteetne joogivesi.
- Kodila küla keskus ning looduslikud alad on hästi hooldatud, toetades piirkonna üldilmet.
- Kogukond on muutumas aktiivsemaks ja kasvab elanike kaasatus piirkonna arengusse.
- Ühistranspordiühendused Kodila külast võimaldavad mugavat liikumist.
- Talvine teehooldus on heal tasemel.
- Soodne ja logistiliselt hea asukoht – Rapla lähedus ja Tallinna linna piirini vaid 40 minutit sõitu – toetab piirkonna atraktiivsust elukohana.

- Raka küla on jõudsalt arenemas võrreldes varasemate aastatega.
- Piirkonnas ei ole tühjana seisvat kinnisvara ning kinnisvara hinnatase on taskukohasem kui Harjumaal või teistes lähipiirkondades.
- Kodila külas on väike erapood, mis toetab kohaliku elanikkonna igapäevaseid vajadusi.

Arenguvajadused

- Kodila külas on alates Poe tänava ristist Palamulla tee ja Kooli tänav valgustamata, tekitades turvariski eriti lasteaeda jõudmisel.
- Piirkonnas on väga vähe kohapealseid töökohti.
- Kodilast Alu suunal ja Kodilast Oelasse on tihe liiklus (sh raskeveokid); vajalik kergliiklustee rajamine liiklusohutuse tagamiseks.
- Lasteaia säilitamine Kodilas on oluline teenuste kättesaadavuse seisukohalt.
- Kodila külas tegelevad heakorraga peamiselt kohalikud elanikud, vajalik suurendada kohaliku omavalitsuse panust heakorra tagamisse.
- Piirkonnas on vajadus lisada bussiliin Kodila-Metsküla / Seli-Numre / Koigi / Alu-Metsküla / Kalevi / Alu / Rapla vahel.
- Kodilas puudub noortetuba, sobiv lahendus võiks olla statsionaarne või mobiilne noortetuba.
- Endine koolihoone Kodilas seisab kasutamata ning amortiseerub kiiresti, vajalik on aktiivselt otsida rentnikke või leida hoonele uus funktsioon.
- Väljas mängimise ja sportimise võimalused on amortiseerunud.
- Piirkonnas puudub elanikkonna varjumiskoht (nt kriisikindel koht).
- Vajalik tuletõrje veevõtukoha rajamine Kodilasse ning olemasolevate punktide seisukorra selgitamine Villu kinnistul ja Priidu tänava alguses.
- Rapla Vesi AS pumbajaamas Kodilas puudub generaator; vajalik tagada joogivee kättesaadavus ka elektrikatkestuste korral.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Liiklusohutuse tõstmine ja teedevõrgu arendamine

- Lasteaeda viiva tänava valgustamine Kodilas.
- Kodilast kuni Rapla-Varbola tee ristmikuni kergliiklustee rajamine.
- Rapla-Varbola tee ristmikust kuni Aluni kergliiklustee rajamine.
- Kodila-Oela suunalise kergliiklustee rajamine.
- Riigile kuuluvate Kelba-Ohulepa tee ja Hagudi-Kodila tee viimine mustkatte alla.

2. Sportimisvõimaluste kaasajastamine

- Olemasoleva spordiplatsi korrastamine, sh võrkpallivõrgu, jalgpallivärvade ja muu inventari uuendamine ning amortiseerunud seadmete eemaldamine.
- Uue multifunktsionaalse välijõusaali rajamine ja mänguväljaku uuendamine.

3. Avalike teenuste ja taristu seiskorra järjepidev parandamine

- Kohaliku omavalitsuse poolne heakorra tagamine piirkonnas.

- Statsionaarse või mobiilse noortetoa teenuse loomine piirkonnas elavatele noortele.
- Kasutusotstarbe leidmine Kodila endisele koolihoonele.
- Elanikkonna kriisivalmiduse tõstmine ning varjumiskohtade väljaarendamine.
- Joogivee kättesaadavuse tagamine elektrikatkestuste korral.

Kuimetsa kant

Üldandmed

Kuimetsa kant asub Rapla vallas ja koosneb Kuimetsa (282 elanikku), Vaopere (48), Tamsi (27) ja Oblu (20) küladest.

Piirkonna elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 37 inimese võrra ehk 8,9%. Kui 2015. aastal elas kandis 414 inimest, siis 2025. aasta alguseks on elanike arv langenud 377-ni. Elanikkonna langus on toimunud järjepidevalt ka viimasel viiel aastal. Enim on elanikkond vähenenud Kuimetsa külas (38 inimest vähem), samas kui Tamsi ja Vaopere külades on elanike arv püsinud stabiilne ning Oblu külas on see pisut kasvanud.

Olemasolev taristu ja teenused

- Kuimetsa piirkonnas asuvad rahvamaja ning samas hoones (endises mõisa aidahoones) ka raamatukogu.
- Ühistranspordivõrgustik katab Kuimetsa, Oblu, Tamsi ja Vaopere külasid.
- Kultuuriväärtustest on kandis Kuimetsa mõisa varemed koos pargi ja mõisakeldriga.
- Looduspärandist asub piirkonnas Kuimetsa karstiaala (lida urked), Masila soo, Aela, Käometsa ja Mahtra rabad.
- Piirkonnas tegutsevad krossirada ja Ööbiku gastronoomiatalu.

Unikaalsus

Kuimetsa kant on Rapla valla üks ajalooliselt ja looduslikult kõige omanäolisemaid piirkondi, kus põimuvad muistendid, ajalugu ja mitmekesised loodusmaastikud. Piirkonna üks olulisemaid sümboleid on Kuimetsa karstiaala, mida ilmestavad lida urked – ainulaadne koobastik, mida on esmakordselt mainitud Läti Hendriku kroonikas ning mis on seotud paljude pärimuste ja tondijuttudega. lida urked on saanud Kuimetsa kandi üheks tuntumaks maamärgiks, millel on tähtis roll ka kohalikus pärimuses ja turismis.

Kuimetsa mõis ja mõisapark on kirjutatud Eesti kirjanduslukku tänu Eduard Bornhöhe teosele "Vürst Gabriel ehk Pirita kloostri viimsed päevad". Kuimetsa on tuntud ka oma tänapäevase elamusturismi poolest. Ööbiku gastronoomiatalu pakub üle Eesti tunnustatud maitseelamusi, mis toob külastajaid kogu Eestist. Kuimetsa krossirada pakub harrastajatele võimalusi nii kohalikele kui kaugemalt tulijatele, samuti toovad siin toimuvad vanatehnikapäevad kokku vanatehnikahuvilisi üle Eesti.

Arengueeldused

- Potentsiaal turismi arendamiseks ja täiendavate teenuste pakkumiseks, toetudes olemasolevatele atraktsioonidele nagu Ööbiku gastronoomiatalu, rabamatkad ja karstiaala.
- Kandi elanike tugev kogukonnatunne ning MTÜ Kuimetsa Kodukant olemasolu, mis toetab ja veab eest külaelu ja kogukonna arendamist.

- Piirkonnas on korraldatud vabatahtlik pääste, mille kaudu on tagatud hea kriisivalmidus, mida arendatakse koostöös Vahastu ja Kaiu vabatahtlike päästekomandodega.
- Ühistranspordi ühendus on üldiselt heal tasemel, pakkudes elanikele häid liikumisvõimalusi, kuigi nädalavahetusel on ühendused Raplaga nõrgemad.
- Kohaliku omavalitsuse teenusena on Kuimetsas olemas rahvamaja ja raamatukogu, mis on heas seisukorras ning toimib kogukonna kooskäämise ja ürituste keskpunktina.
- Vaopere küla on kaetud kaabliühendusega internetiga, Kuimetsas ja teistes piirkonna osades see puudub, kuid mobiilside levi on hea ja tagab enamasti piisava ühenduse.

Arenguvajadused

- Piirkonda on vaja rajada reovee puhastuskoht (kas Kuimetsa või Kaiu piirkonda).
- Riigile kuuluvate teede seisukord on halb, eriti Paide-Roovere-Kuimetsa tee lõik Kuimetsa ja Suurekivi vahel ning Vaopere-Tamsi-Kuimetsa tee; vajavad remonti ja korrastamist. Liiklusohutuse suurendamiseks on vaja paigaldada künnised Kuimetsa läbivale riigiteele koostöös Transpordiametiga.
- Kergliiklusteede rajamine piirkonda on oluline liiklusohutuse parandamiseks, eelkõige ühendus Vaoperest kuni Kaiuni.
- Vajalik on rajada valgustatud bussipeatus Vaopere külla ning Urke bussipeatuse valgustus on vaja korrastada, et parandada turvalisust ja nähtavust.
- Vajalik on rajada uus avalik külaplats Kuimetsa rahvamaja juurde, kuna eelmine plats asub nüüd eramaal ning puudub sobiv koht suuremate ühisürituste korraldamiseks välitingimustes.
- Kuimetsa kortermaja juures olev mänguväljak vajab valgustust; võimalusel tuleks valgustus lisada ka rahvamaja juures asuvalle mänguplatsile.
- lida urked (Kuimetsa karstiala) on halvas seisus – palju maha langenud ja kahjustatud puid, üldine heakord on kehv; karstiala kui piirkonna visiitkaart vajab korrastamist ja hooldust.
- Kuimetsa mõisa varemed ja mõisakeldri ainus säilinud hoone on halvas seisukorras ning vajavad korrastamist muinsuskaitsealuste väärtuste säilitamiseks.
- Kuimetsas on vajadus elektriautode laadimispunkti rajamiseks.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Piirkonna teedevõrgu arendamine ning korrastamine

- Kuimetsa ja Suurekivi vahelise kõrvalmaantee seisukorra parandamine koostöös Transpordiametiga eesmärgiga tee viimine mustkatte alla.
- Kuimetsa-Tamsi-Vaopere vahelise kõrvalmaantee seisukorra parandamine koostöös Transpordiametiga eesmärgiga tee viimine mustkatte alla.
- Oblu tee ja Siuge tee mustkatte alla viimise planeerimine ja teostamine.
- Kergteede rajamine Kuimetsa-Vaopere lõigul ning Kuimetsa-Kaiu lõigul.

2. Elukeskkonda toetava olulise taristu arendamine.

- Ühistranspordi arendamine lähtuvalt elanike vajadustest, samuti Vaopere ja Urke bussipeatuste korrastamine ning valgustamine.
- Reovee kogumise teenuse kättesaadavuse ja taskukohasuse parandamine.
- Elektriautode laadimispunkti rajamine Kuimetsas.

3. Kogukonna tugevdamine ning kultuuri- ja loodusturismi võimaluste laiendamine.

- Kogukonnale sobiva ühisürituste ala (külaplatsi) loomine Kuimetsa rahvamaja juurde koostöös kohaliku kogukonnaga.
- Kuimetsa karstiala korrastamine.
- Kuimetsa mõisa varemete ja mõisa keldri korrastamine.
- Loodus- ja kultuuriturismi arendamine ning piirkonna kohaturundus.

Kuusiku kant

Üldandmed

Kuusiku kant asub Rapla vallas ja koosneb Kuusiku alevikust (178 elanikku), lira külast (111) ning Kuusiku-Nõmme külast (41).

Viimase kümne aasta jooksul on piirkonna elanike arv vähenenud 25 inimese võrra ehk 7,0%. Kui 2015. aastal elas Kuusiku kandis 355 inimest, siis 2025. aasta alguseks on see arv 330. Elanike arv on langenud nii Kuusiku alevikus (18 inimest vähem) kui ka lira külas (16 inimest vähem). Ainus kasv on toimunud Kuusiku-Nõmme külas, kus elanike arv on kümne aastaga kasvanud 9 võrra.

Olemasolev taristu ja teenused

- Kuusikul asub lasteaed ja raamatukogu teeninduspunkt.
- Ühistranspordivõrgustik, mis katab Kuusiku alevikku ning lira ja Kuusiku-Nõmme külasid.
- Kuusiku mõis ja mõisapargis asuv külaplats.
- Kuusiku lennuväli, mis on sobiv hobilennunduse arendamiseks.
- Kolmanda sektori poolt korraldatav eakate kodu Villa Alfred.
- Maaelu Teadmuskeskuse Kuusiku põllumajanduspark ja katsekeskus.
- Kuusiku meteoroloogiajaam.
- Ratsutamistreeninguid ja turismiteenuseid pakkuv Kuusiku tall.

Unikaalsus

Kuusiku kant on Rapla linna lähedal aktiivse kogukonnaga piirkond, mille tuntud maamärkideks on Kuusiku mõisakompleks koos imeilusa mõisapargiga, üle Eesti tuntud hobilennuväli ning Maaelu Teadmuskeskusele kuulub põllumajanduspark ja katsekeskus, kus aretatakse ja propageeritakse teravilja ning teisi põllukultuure. Kuusiku kant on väärikas ja rahulik paik, mis pakub häid elutingimusi ning häid ühendusi keskusega.

Arengueeldused

- Rapla linna kui maakonnakeskuse lähedus (sh kergliiklusteede võrgustik) ja seeläbi oluliste teenuste kättesaadavus.
- Kuusikul pakutavad avalikud teenused (lasteaed, noortetuba, raamatukogu teeninduspunkt).
- Aktiivne ja ühtehoidev kogukonnaliikumine.
- Ligipääs töökohtadele nii Raplas kui ka kaugemale teistes suundades.
- Rail Baltica Rapla jaama lähedus ja selle võimalik tulevane positiivne mõju piirkonna arengule.
- Turismipotentsiaali seisukohast on olulised nii Kuusiku ajaloolise mõisakompleksi hooned ja kaitsealune park (endises Kuusiku mõisa valitsejamajas arendatakse jätkuvalt koolitus- ja külastuskeskuse teenuseid), Kuusiku tall ratsatreeningute ja turismiteenuste pakkujana ning Kuusiku hobilennuväli.

- Olulise tööandajana tegutseb piirkonnas eakate kodu Villa Alfred.
- Riigi teadus- ja arendusasutusele kuuluv põllumajanduspark ja katsekeskus. Lisaks on Kuusikul saajandi vanuse ajalooga meteoroloogiajaam.

Arenguvajadused

- Rapla-Kuusiku kergtee ei ulatu praegu Kuusiku mõisapargini, Altveskini ega Koikse-Purku tee ristmikuni, mistõttu puudub ohutu liikumisvõimalus kogu soovitud ulatuses. Kergtee äärde puuduvad istepingid ning olemasoleval lõigul puudub valgustus, mis vähendab kasutismugavust ja turvalisust.
- Kuusiku veepuhastusjaama biotiigist levib ebameeldiv lõhn, mis mõjutab elukeskkonda Kuusiku alevikus.
- Kuusiku mõisapark ja selle ajaloolised ehitised, nagu jääkelder ja mungakelder, on halvas seisukorras ja vajavad korrastamist. Pargiga seotud Kuusiku veehoidla ning jõgi vajavad hooldamist, mistõttu puudub turvaline ujumiskoht ning rannaala on halvas olukorras. Mõisapargi laululava ja jaanitule platsil puudub elektriühendus ja valgustus, mis vähendab selle kasutatavust kogukonna kooskäimise kohana. Samuti on mõisa tiigi äärne kivist kaev osaliselt varisemisohlik, vajades kiiret korrastust.
- Kuusiku mõisapargi tiigid ja pargi kanalid on kinni kasvamas, mis ohustab piirkonna keldreid kõrge pinnavee tõttu, kuna kanalid on olulised sadevee ärajuhtimiseks. Samuti puudub korraldatud ujumiskoht, kuna jõgi ja veehoidla vajavad puhastamist ja hooldust.
- Kuusiku liiklusohutuse tase vajab parandamist. Eelkõige tuleks tõsta ohutust mõisaallee, kus puudub 50 km/h kiiruspiirang, samuti vajaks liiklusohutuse tõstmist lasteaia ja hooldekodu piirkond, kus oleks vaja kaaluda liikluskünniste rajamist.
- Kuusiku-Palamulla riigitee on tolmane ja vajab mustkatet vähemalt põllumajanduspargini, kuid soovitavalt kuni Kuusiku-Nõmme küla lõpuni. Elumajade piirkonnas puudub piisav tolmutõrje, mis kahjustab elukeskkonda.
- Kuusiku bussipeatuse paviljon on halvas seisukorras ja vajab väljavahetamist ning lira bussipeatuses puudub ootepaviljon, mistõttu ootajate tingimused on ebamugavad.
- Villa Alfred hooldekodude juures puuduvad suunavad viidad Rapla-Märjamaa teelt, mistõttu külastajad ei leia hooldekodusid üles.
- Kuusiku piirkonna noortetuba teenused on piiratud, kuna noortetuba on avatud vaid reedel ja huvitegevuse võimalused on väga minimaalsed, mis piirab noorte võimalusi sisukaks vaba aja veetmiseks.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Elukeskkonna säilimine ja arendamine

- Elamuarenduseks sobiliku maa planeerimine kandis, tagades senise miljooväärtusliku keskkonna säilimise.

- Lastele ja noortele suunatud kohaliku omavalitsuse teenuste arendamine (huvitegevus, noorteota tegevuste laiendamine, vajadusel rühmade arvu tõstmine lasteaias).
- Veepuhastussüsteemide korrastamine (lõhnahäiringu vältimine) ning sadevee ärajuhtimise kanalite ja tiikide puhastamine Kuusiku mõisapargis.
- Kohalikule omavalitsuse kuuluva, kuid teenuste arendamiseks mittevajaliku maa kaardistamine piirkonnas ja sobiva maa planeerimine elamuarenduseks.

2. Mugavate ja turvaliste ühenduste tagamine

- Kergteede täiendav rajamine Kuusiku-Altveskini, kergtee äärde istepinkide paigutamine.
- Tänavavalgustuse arendamine Kuusiku alevikus ja lira külas.
- Liiklusohutuse tõstmine läbi liikluse rahustamise Kuusiku alevikus (kiiruspiirangud, künnised jms).
- Tolmuvaba teekatte paigaldamine Kuusiku põllumajandusparki viivale Kuusiku-Palamulla riigiteele vähemalt põllumajanduspargini, soovitatavalt kuni Kuusiku-Nõmme küla lõpuni.

3. Kuusiku jõe ja Kuusiku mõisapargi kui rekreatsiooniala korrastamine ja arendus

- Kuusiku jõe veehoidla puhastamine ja jõega piirneva piirkonna heakorrastamine, Kuusikule ujumiskoha väljaehitamine.
- Kuusiku mõisapargi hooldustööde teostamine, riiklikult kaitstavate mälestiste säilitamine ja avariiremont (Kuusiku mõisa "Munga aida" kelder ja jääkelder).
- Kuusiku mõisapargis kooskäimiskoha valgustus ja elektriühenduse tagamine, lipuväljaku rajamine.

Lipa kant

Üldandmed

Lipa kant asub Rapla vallas ja koosneb Lipa (95 elanikku), Keo (56), Lipametsa (23), Metsküla (10) ja Nõmmküla (24) küladest.

Piirkonna elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 8 inimese võrra ehk 3,7%. Kui 2015. aastal elas kandis 216 inimest, siis 2025. aasta alguseks on see arv 208. Elanike arv on kõige rohkem vähenenud Nõmmkülas (5 inimest vähem) ja Keo külas. Lipa külas on elanikkond püsinud peaaegu muutumatuna. Lipametsa külas on toimunud mõningane kasv.

Olemasolev taristu ja teenused

- Lipas asuvad Lipa Vabaajakeskus koos Uku Masingu mälestustoaga, lasteaed, mänguväljak, spordiväljak.
- Ühistranspordivõrgustik, mis katab Lipa, Keo, Metsküla ja Nõmmküla külasid.
- Lipametsas paikneb lubjakivikarjäär.
- Piirkonnas on kohalikele elanikele töökohti loovad ettevõtted (Falcol Grupp OÜ, Pajo Ranch OÜ)

Unikaalsus

Lipa kant on piirkond, kus ajaloo- ja kultuuripärand koos loodusväärtustega moodustavad omanäolise terviku. Kandi keskmes asub Lipa küla, mille südames paikneb enam kui 150 aastat vana endine Raikküla ministeeriumikooli hoone, mis meenutab piirkonna hariduselu pikka traditsiooni. Lipa ja Keo külad on tuntud ka oma silmapaistvate kultuurilooliste isikute sünnipaikadena. Lipa külas sündis polühistor, teoloog ja luuletaja Uku Masing, Keo külas aga maali ja Johannes Võerahansu.

Keo küla on koduks iidsest ajast tuntud Nuudi allikatele, mille esmamainimine pärineb juba aastast 1241. Lipa kant oli ajalooliselt oluline lubjapõletuspiirkond. Piirkonnas on siiani säilinud mitmeid lubjapõletusahjusid. See on koht, kus looduse rahu ja ajaloo kihistused loovad omanäolise ja väerika elukeskkonna, mida rikastab tugev kogukondlik identiteet.

Arengueeldused

- Lipa külas on säilinud külakeskus, kus pakutakse kohaliku omavalitsuse teenuseid (lasteaia teenus, vaba aja ja kultuuriteenused), mis tugevdab kogukonna ühtsustunnet ja aitab säilitada elanikkonda piirkonnas.
- Märkata on positiivset trendi, kus noored pered on rajanud või rajamas piirkonda kodusid, samuti pöörduvad kunagised välja rännanud noored tagasi tänu heale elukeskkonnale.
- Piirkonnas tegutsevad mitmed ettevõtjad, kes pakuvad töökohti kohalikele elanikele (Falcol Grupp OÜ, Pajo Ranch OÜ), lisaks lähipiirkonnas EF Production OÜ ja Raikküla Farmer OÜ, mis toetab piirkonna majanduslikku elujõulisust.

- Kohalikud elanikud panustavad piirkonna arengusse ka mittetulundusliku tegevuse kaudu, edendades kogukonnatunnet ja ühist tegutsemist.
- Piirkonnas on mitmeid erinevaid vaatamisväärsusi ja ajaloolisi objekte, mida on võimalik edasi arendada turismi atraksioonideks (nt Lipametsas asuvad reheahjud, kultuuriloolised isikud ja nende elulood, loodusturismi võimalused).

Arenguvajadused

- Lasteaiateenuse kvaliteet on ebapiisav, kuna hoone on amortiseerunud ja sisetingimused ei vasta kaasaegsetele ootustele, mõjutades perede otsuseid elukoha valikul. Lasteaiale on vajalik rajada piirdeaed, et tagada laste ohutus liiklusohutliku Lipa-Mõisamaa tee läheduses.
- Endise Raikküla ministeeriumi koolihoone kasutuspotentsiaal on alakasutatud; hoones võiks arendada turismipakkumist ja Uku Masingu pärandiga seotud tegevusi, mis toetaks piirkonna turismipotentsiaali.
- Info puudumine kohaliku omavalitsuse poolt piirkonna eakatest elanikest, kes vajaksid sotsiaalteenuseid; vajalik parandada koostööd kohaliku kogukonnaga.
- Piirkonnas on puudulik kõvakattega tolmuwabade teede võrgustik ning mõnel teelõigul esineb arusaamatuid lahendusi, mis vajavad korrigeerimist (nt Lipa-Põlma teelõigu osaline mustkattega katmine).
- Internetiühenduse puudulikkus väljaspool Lipa-Mõisamaa tee äärseid kinnistuid piirab kaugtöö võimalusi ja vähendab piirkonna atraktiivsust uutele elanikele.
- Ühistranspordi kättesaadavus vajab parandamist ning sõltuvus isiklikust autost seab piirangud kõigile vanuserühmadele. Lipa küla bussipeatuse paiknemine on ebaselge ja vajab korrastamist, et oleks arusaadav nii reisijatele kui bussijuhtidele.
- Liiklusohutus tihendama asustusega piirkonnas on puudulik; riigiteede ääres asuvates külade keskustes olemasolevad liikluspiirangud ei taga tegelikku kiiruse vähendamist.
- Lubjakivikarjääri omanike kaasamine kohalike teede korrastamisse vajab tugevdatud dialoogi ja kohaliku omavalitsuse initsiatiivi.
- Lipametsa külas tegutsev lubjakivikarjäär põhjustab ulatuslikke probleeme elukeskkonnale: müra, lõhkamised, tolm, põhjavete kvaliteedi ohustamine, karjääriteede kehv olukord ning omanike koostöövalmiduse puudumine kogukonnaga.

Eesmärgid ja arenguprioriteetid

1. Kiirete ja mugavate ühenduste loomine hajaasustusega piirkonna arendamiseks

- Kandi kruuskattega teede iga-aastane süsteemne hooldamine. Mustakattega teedevõrgu laiendamine ning teehoiu investeeringute järjepidev elluviimine. Koostöö piirkonna elanikega teelõikude valikul ja prioriteetide seadmisel.
- Kergliiklusteede võrgu laiendamine (sh Lipa-Raikküla suund ja Lipa-Kabala suund).
- Liiklusohutuse tõhustamine tihedama asustusega piirkondades.
- Kiire internetiühenduse võimaluste loomine koostöös teenusepakkujatega.

- Ühistranspordi arendamine vastavalt elanike vajadustele.

2. Kvaliteetse elukeskkonna kujundamine

- Lipametsa ja Lipa piirkonda häiriva kaevandustegevuse (Lipametsa lubjakivi karjäär) mõjude leevendamine ning elanikele kompensatsioonimehhanismide väljatöötamine.
- Lasteaiateenuse arendamine ja kaasaegsete ruumidega varustamine.

3. Kandi keskuseks oleva endise Raikküla ministeeriumikooli hoone kestlik arendamine

- Endise Raikküla ministeeriumikooli hoone kasutuse tõstmiseks tegevuskava koostamine, kuidas tuua juurde täiendavaid tegevusi (Uku Masingu ja loodusturismi keskus).
- Erinevate täiskasvanuõppe ja huvitegevuse võimaluste kaardistamine, mida hoones võiks tulevikus pakkuda.
- Tervikliku arengukontseptsiooni koostamine, täiendavate vahendite taotlemine ning hoone täies mahus renoveerimine.

Purku kant

Üldandmed

Purku kant asub Rapla vallas ja koosneb Purku (173 elanikku), Põlma (42), Vahakõnnu (47) ja Valli (64) küladest.

Viimase kümne aasta jooksul on piirkonna elanike arv kasvanud 9 inimese võrra ehk 2,8%. Kui 2015. aastal elas kandis 317 inimest, siis 2025. aasta alguseks elab piirkonnas 326 inimest. Viimasel aastal piirkonna elanike koguarv pisut vähenes. Elanike arv on suurenenud Vahakõnnu ja Valli külades, samas kui Purku ja Põlma külades on toimunud kerge langus.

Olemasolev taristu ja teenused

- Purkus asub külamaja, mille ruumides tegutsevad ka lasteaed ja raamatukogu, samuti noortetuba ja Eesti Huumorimuuseum.
- Sportimiseks on piirkonnas staadion ja spordiväljak ning rallikrossirada.
- Kaks erakätes majutusasutust: Purku keskus ja Valgusmaja.
- Järvakandi Vabadussõja mälestussammas.
- Ühistranspordivõrk, mis katab nii Purku, Põlma, Vahakõnnu kui ka Valli külasid.
- Kultuuriväärtuslikest hoonetest on kandis Põlma tuuleveski, Järvakandi mõisa peahoone varemed, kabel ja jääkelder ning Purku Samaaria koda (palvemaja). Loodusväärtuslikest paikadest Tõrasoo soo.

Unikaalsus

Purku on üks loominguiline ja isemoodi kant, kus põimuvad huumor, kultuur, ajalugu ja loodus. Siin paikneb Eesti Huumorimuuseum, olles unikaalne tõmbepunkt nii kohalikele kui külastajatele. Samuti asub Purku kandis väärikas Valgusmaja, endises meiereihoones tegutsev külalismaja ja kooskäimiskoht, mis tähistab peagi oma 100. aastapäeva.

Ajaloolist tähtsust lisavad piirkonnale Järvakandi mõisa varemed koos pargi, kabeli ja jääkeldriga, samuti Põlma tuuleveski. Siit on pärit mitmed Eesti kultuuri ja ühiskonna seisukohast olulised inimesed, teiste seas muusik Riho Sibul ja rahvatantsuõpetaja ja lavastaja Linda Raus. Purku on äraütlemata kaunis oma puutumatu looduse, metsade ja rabadega, mis teeb sellest väga erilise elupaiga.

Arengueeldused

- Valgusmaja (endine meierei hoone) kui kohaliku pärandi ja kogukonnakultuuri edendaja.
- Kohaliku omavalitsuse teenuseid pakkuv ühine hoone, kus asuvad nii lasteaed, raamatukogu kui ka noortetuba.
- Purku kandi tugevuseks on välja arendatud vee- ja kanalisatsioonivõrk.
- Piirkonnas toimuvad traditsioonilised kogukondlikud üritused nagu talgud, jaanituled ja kodukohvikute päevad.

- Soodne asukoht ja hea ligipääsetavus autoga; piirkonnast liigutakse tööle eelkõige Rapla suunal, Tallinn asub tunnise autosõidu kaugusel.
- Kohalikku elu ja kogukonnategevusi toetavad aktiivsed ühendused Jerwakant MTÜ ja MTÜ Purculi.

Arenguvajadused

- Interneti- ja mobiililevi kvaliteet on kehv, püsiühendus toimib vaid Purku külas ning mobiililevi on nõrk, kuna lähim mast asub Kehtnas.
- Kaasava eelarve mehhanism puudub; kogukond soovib kaasava eelarve taastamist ja võimalust osaleda investeeringute prioriseerimisel.
- Teedevõrgu seisukord vajab parandamist; vajalik on kergteede võrgu arendamine Purkus ja ühenduste loomine Purku ning Valli küla vahel, et parandada liiklusohutust. Valli-Põlma tee on kruusakattega ja muutub vihmaperioodil läbimatuks. Raskeveokite liiklus Tartu ja Haapsalu vahel suunatakse läbi Valli küla (Koikse-Purku tee), mis tekitab müra ja liiklusohutlikke olukordi.
- Purku küla tuletõrje veevõtukoht on ohtlik ja vajab ümberkorraldust.
- Kõrgendatud avaliku huviga ala Valli külast Kabala poole vajab lisamist üldplaneeringusse.
- Purku küla olemasolev 30 km/h kiiruspääsuala vajab liikluskorralduse ümberkujundamist öuealaks ning liiklusmärkide uuendamist.
- Purkus puudub pakiautomaati.
- Purkus ja Valli külas on probleemiks isetekkelised prügimäed ja pakendikonteinerite puudumine.
- Ühistranspordi sõiduajad ei vasta elanike vajadustele, eelkõige laste liikumisel Järvakandi koolist koju.
- Purku küla lasteaia mänguväljak vajab tänavavalgustust, korvpalliplatsi asfaltkate on halvas seisukorras ja vajab uuendamist.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Kvaliteetsete kohalike teenuste ja omavalitsuse kohalolu säilitamine

- Purku külas kohaliku omavalitsuse teenuste pakkumiseks kasutatava endise ministeeriumikooli hoone renoveerimine.
- Koostöös kohaliku omavalitsuse ja erasektoriga teenuste arendamine kogukonnakeskuse täitmiseks aktiivse tegevusega.
- Turvalise ja puhta elukeskkonna kujundamine, sh isetekkelise prügimäe likvideerimine, pakendikonteineri paigaldamine, lasteaia mänguväljaku valgustamine.

2. Heade ühenduste ja ligipääsetavuse arendamine

- Rapla valla teehoiukava investeeringute prioriteetide järgimine ja Purku kandis kriitiliste teelõikude parendamine.
- Kerg- ja kõnniteede võrgu laiendamine Purku külas ning Purku ja Valli küla vahel liiklusohutuse suurendamiseks.

- Ühistranspordi võrgustiku ja graafikute kohandamine vastavalt kohalike elanike vajadustele.
- Interneti ja mobiililevi kvaliteedi parandamine koostöös teenusepakkujatega.
- Planeeritavate tee- ja taristutööde info jagamise parandamine ja elanike parem kaasamine otsustusprotsessi.

3. Tugeva kogukonna ja kohaturunduse edendamine

- Järvakandi mõisa varemete tähistamine, müüride konserveerimine ja Järvakandi mõisa kalmistu kabeli konserveerimine.
- Kaasrahastuse ja omaosaluse vahendite planeerimine, toetades kohalike mittetulundusühingute tegevusi kogukonna objektide korrastamisel. Samuti kaasava eelarve taastamine, et anda kohalikule kogukonnale suurem sõnaõigus eelarvevahendite juhtimisel.
- Üldplaneeringusse kõrgendatud avaliku huviga alade ennistamine Purku ja Valli piirkonnas.

Raikküla kant

Üldandmed

Raikküla kant asub Rapla vallas ja koosneb Raikküla (251 elanikku), Raela (79) ja Kaigepere (55) küladest.

Piirkonna elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 13 inimese võrra ehk 3,3%. Kui 2015. aastal elas kandis 398 inimest, siis 2025. aasta alguseks on see arv 385. Enim on elanike arv langenud Raikkülas (18 inimest vähem) ja Raela külas, samas kui Kaigepere küla on kasvanud 13 elaniku võrra.

Olemasolev taristu ja teenused

- Raikkülas asuvad raamatukogu ja noortetuba, samuti palliväljak ja mänguväljak.
- Kultuurielu eestvedajateks on erasektori omanduses Raikküla mõisakompleks ja Raikküla Kultuurikeskus.
- Raikkülas asub riigikool tõhustatud ja erituge vajavatele õpilastele.
- Ühistranspordivõrgustik, mis katab Raikküla, Kaigepere ja Raela külasid.
- Looduspärandist leidub piirkonnas Pakamägi (Raikküla kärjate toimumiskoht).
- Raikkülas asub kauplus.
- Olulise töödajana on piirkonnas OÜ Raikküla Farmer.

Unikaalsus

Raikküla kant on Raplamaa üks ajalooliselt ja kultuuriliselt silmapaistvamaid piirkondi, kus asuvad Eesti kõige terviklikumalt säilinud klassitsistlik mõisakompleks ning ajalooline Pakamägi – muistsete hõimude kokkusaamise ehk kärjate koht, mida on mainitud juba Henriku Liivimaa kroonikas. Raikküla mõis on seotud maailmakuulsate isikutega nagu Otto von Bismarck, Johann Sebastian Bach ja Charles Darwin, mõis on arendamisel kui Eesti Mõisate Muuseum.

Arengueeldused

- Hea ühistranspordiühendus Rapla linnaga (12 bussi päevas), mis toetab ligipääsu mitmekesistele teenustele.
- Kaupluse olemasolu Raikkülas tagab esmavajalike kaupade kättesaadavuse kohapeal.
- Kandis asub Raplamaa üks külastatavamaid turismiobjekte – Raikküla mõis, kus toimub aktiivne kultuuri- ja haridustegevus (koolitused, konverentsid, ekskursioonid, näitused). Mõisas arendatakse Eesti Mõisate Muuseumi.
- Kergliiklustee olemasolu (Raikküla pool valgustatud), mis võimaldab turvalist liikumist ja loob potentsiaali Rapla-poolse ühenduse väljaehitamiseks.
- Tugev ja aktiivne kodanikuühiskond (MTÜ Raikküla Kärjad, MTÜ Raikküla Kultuurikeskus) ning kohaliku omavalitsuse toel toimivad kogukonnateenused (raamatukogu, noortetuba).
- Rapla linna läheduse mõju loob eeldused piirkonna kasvuks kui atraktiivne elukoht uutele elanikele.

- Kohapealsed töövõimalused tänu kohalikele tööandjatele (sh Raikküla Farmer OÜ, Raikküla kool).

Arenguvajadused

- Raikküla piirkonda läbivate ühenduste seisukord on kehv (Lipa - Lipametsa - Raikküla tee), mis takistab nii ettevõtluse arengut kui elanike igapäevast liikuvust. Rapla-Järvakandi-Kergu tee tihe liikluskoormus ja piirangutega mitteametamine põhjustab liiklusohutuse riske Raikküla piires. Samuti on probleemiks kergliiklusteede kasutusmugavus ja ohutus.
- Piirkonnas napib uusi elamukrunte, mis piirab elanikkonna kasvu ja noorte perede siirdumist kanti.
- Raikküla mõisakompleksi ja mõisapargi seisukord vajab olulisi investeeringuid, et tagada kultuuripärandi säilimine ja avalik kasutus. Probleemaatilised on ligipääsud läbi eraomandisse kuuluvate teede kaudu mõisa kompleksile. Kohalikul omavalitsusel võimalus olla vajadusel läbirääkimiste osapooleks.
- Joogivee kvaliteet on põhjavee reostuse tagajärjel Raikkülas on halvenenud.
- Raikküla kooli tuleviku suhtes on ebakindlus, mis võib negatiivselt mõjutada tööhõivet piirkonnas.
- Piirkonnas puudub kriisilukordadeks sobiv keskuskeskus, mis raskendab valmisolekut hädaolukordadeks. Päästeametil puudub info kohaliku tuletõrje veevõtukohta kohta, mis võib ohustada reageerimisvõimekust kriisilukorras.
- Avalikult kasutatavate teede (nt Põlluääre tee) haldamise ja hoolduse korraldus on ebaselge, tekitades segadust ja hooldusprobleeme.
- Piirkonnas puudub pakiautomaadi teenus, mis piirab elanike igapäevast kaubanduse ja e-teenuste kasutamise võimalust.
- Raikküla mänguväljaku ümbruses puudub tänavavalgustus, mis vähendab turvalisust ja kasutusvõimalusi pimedal ajal.
- Pakamäe piirkonna metsade tervislik seisund (sh ürasekikahjustused) vajab tähelepanu.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Joogivee kvaliteedi tagamine ja veevarustuse töökindluse parandamine

- Raikküla ühisveevärgi piirkonnas joogivee kvaliteedi parandamine koostöös vee-ettevõtja, kohaliku omavalitsuse, kogukonna ja riigiasutustega.
- Järelevalve tõhustamine reovee käitlemise üle erakinnistutel.
- Joogivee kättesaadavuse tagamine kriisilukorras koostöös kohalike tööandjatega.

2. Teevõrgu arendamine ja kohalike teede kvaliteedi parandamine

- Lipa-Lipametsa-Raikküla tee rekonstrueerimine.
- Eraomandis olevate, kuid avalikus kasutuses olevate teede vajaduspõhine võtmine omavalitsuse haldusse.
- Kandis oluliste teelõikude jätkuv mustkatte alla viimine.

3. Koostöö tugevdamine piirkonna tööandjate, kogukonna ja kultuurihoidjatega

- Kokkulepete jätkamine Raikküla kultuurikeskuse kasutamiseks kogukonna huvides.
- Kasutuseta kinnistute planeerimine elamuehituseks, sh nii omavalitsuse kui ettevõtjate maadel.
- Aktiivne osalus Raikküla kooli tuleviku planeerimisel ning kogukonna kaasamine otsustusprotsessidesse.
- Koostöö Raikküla mõisa omanike ja avaliku sektoriga kultuuri- ja arhitektuuripärandi (sh mõisapark) säilitamiseks ja arendamiseks.

Rapla kant

Üldandmed

Rapla kant asub Rapla vallas ja hõlmab Rapla linna (4892 elanikku) ning Aranküla (31), Juula (79), Mahlamäe (94), Nõmme (27), Oola (20), Ridaküla (35), Sulupere (260), Tuti (103), Uusküla (482), Valtu (211), Väljataguse (147) ja Ülejõe (94) külasid.

Elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 111 inimese võrra ehk 1,7%. Aastal 2015 elas kandis 6586 inimest, 2025. aasta alguseks on elanike arv 6475. Enim on elanike arv langenud Rapla linnas (423 inimest vähem) ja Nõmme külas. Samal ajal on mitmes piirkonnas toimunud märkimisväärne kasv – kõige rohkem Sulupere, Uusküla ja Tuti külades, mis viitab elamuehituse ja asustuse tihendamisele linnaäärsetes piirkondades.

Olemasolev taristu ja teenused

- Rapla linnas asuvad kõik olulisemad haridus-, tervishoiu-, sotsiaal-, kultuuri- ja haldusteenused (sh SA Raplamaa Haigla, koolid, kultuurikeskus, raamatukogu).
- Olemas on mitmekesine kaubandusvõrk ja toitlustusasutused.
- Tihe ühistranspordivõrgustik (bussid, rong, tulevane Rail Balticu kohalik peatus), hea geograafiline paiknemine ja transpordisõlmede lähedus soodustavad pendelrännet ja ettevõtlust.
- Mitmekülgsed vaba aja veetmise võimalused nii linnas kui ka ümbritsevates asulates.
- Suured ettevõtted ja erinevad ettevõtlusalad.

Unikaalsus

Rapla on valla süda. Rapla on tuntud oma rahuliku atmosfääri, tugeva kogukonnavaimu ning kultuuri- ja hariduselu poolest. Üks Rapla kõige tuntumaid sümboleid on Rapla Maarja-Magdaleena kirik, mis on üks suurimaid maakirikuid Eestis ning mille neoromaani stiilis arhitektuur ja ajalooline tähendus on lummavad. Lisaks on kirik tänapäeval ka kontserdipaigaks, kus toimuvad erinevad kultuuriüritused, sealhulgas rahvusvaheline Rapla Kirikumuusika Festival, mis toob linna tuntud muusikuid üle kogu maailma. Rapla on Eestile andnud hulgaliselt muusikuid, näitlejaid, kirjanikke, kunstnikke ja teisi kultuurivaldkonna suurkujusid ning ühiskonnategelasi. Rapla on tuntud ka kui tugev spordilinn. Siit on sirgunud mitmeid silmapaistvaid sportlasi. Rapla korvpalliklubi Utilitas Rapla mängib Eesti meistri liigas ja on kogukonnale suur uhkuseallikas.

Linna unikaalsus seisneb ka selle ühenduses loodusega, mis pakub elanikele tervislikku keskkonda. Läheduses asuvad matkarajad ja looduspargid pakuvad kohalikele ning külalistele võimalusi puhata, liikuda ja nautida piirkonna ilu, olles samas Tallinna lähedal.

Arengueeldused

- Valla haldus-, haridus-, kultuuri- ja teeninduskeskus, kus paiknevad kõik võtmeteenused.

- Hea geograafiline asukoht Eestis. Rapla on igal suunal piisvalt lähedal, aga samas ka mõnusalt kaugel. Rapla linn oluliste transporditeede ristumiskohas (riigi tugimaanteed, Tallinn-Türi-Viljandi raudtee, Rail Balticu trass, Kuusiku lennuväli väikelennukite sihtkohana), mis tagab mitmekülgsed ühistranspordivõimalused (rong, buss, tulevane Rail Balticu kohalik peatus).
- Laiaulatuslik haridusvõrk (algkoolist gümnaasiumini, muusikakool).
- Elav kultuurielu ja sporditraditsioonid (nt korvpall, kultuurimaja, raamatukogu ja mälu keskus). Raplas on mitmeid üleriigilise kõlapinnaga kultuurisündmusi (nt Kultuurifestival SÄRIN, Rapla Kirikumuusikafestival, Naiste Ööde Filmifestival NÖFF, Rapla missivalimised).
- Tugevad maamärgid, mis annavad võimaluse jutustada oma lugu (Rapla kirik, linna läbiv Vigala jõgi koos ajaloolise kivisillaga, Rapla mägede legend, arhitektuursed vaatamisväärsused nagu Okta Centrumi hoone, Rapla Kultuurikeskus jpm).
- SA Raplamaa Haigla maakonnahaigla olemasolu ja võrgustumine SA Põhja-Eesti Regionaalhaiglagaga, mis tagab hea kvaliteediga eriarstiteenused.
- Töökohtade ja ettevõtlusvõimaluste rohkus, hea koht ettevõtlusega tegelemiseks.

Arenguvajadused

- Teatud spordi- ja meelelahutustaristu puudumine või kehv olukord, nt Rapla Kesklinna Kooli staadioni ja Vesiroosi Kooli staadioni halb olukord, puuduv siseujumise võimalus koos spaaga.
- Turismitaristu puudumine, sh majutuskohad ja toiduturismi sihtkohtadena tunnustatud söögikohad.
- Kõrgema lisandväärtusega töökohtade puudus ja seeläbi elanikud sunnitud töörandeks eelkõige Harjumaale ja Tallinna. Puudus on ka üldiselt töökohtadest, mis kõnetaks neid elanikke, kes hetkel pendelrädega mujal tööl liiguvad.
- Andmeside teenuste kehv kvaliteet Rapla linnast väljapool külates.
- Rajatud kergteede võrgustiku ebapiisav omavaheline integreeritus, nt puudu on olulised ühendused Uuskülast läbi Uusküla tee kuni Viljandi mnt ühendav lõik ja väga populaarse liikumisharrastajate lõiguna Väljataguse tee äärne kergtee Mahlamäe piirkonnast Rapla jaama piirkonda.
- Rapla linnas ja selle lähiümbruses olemasolevate ettevõtlusalade ligipääsude jätkuv puudulik olukord (Linda tänav, Lao tänav jt) takistavad seal piirkondades ettevõtluse laienemist.
- Rapla Rail Balticu peatusele ligipääsetavuse tagamine, et tulevikus toimiv rongiliiklus oleks kohalikele elanikele mugavalt kasutatav ja ligipääsetav.
- Ühisveevärgi ja kanalisatsiooni puudumine Rapla linna ümbritsevate suurte külade tihedates elurajoonides (sh Uusküla endiste suvilate piirkond, Mahlamäe küla elamualad, Sulupere küla elamualad).
- Rapla linna lähikülates on tiheasutusalad, kus puudub tänavavalgustus (Mahlamäe küla, Uusküla). Samuti kergteedel vajadus tänavavalgustuse laiendamiseks. Rapla linnas vajalik Võsa tn katmine tänavavalgustusega.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Kvaliteetsete ja mitmekülgsete avalike teenuste tagamine ning arendamine

- Kohaliku omavalitsuse teenuste kvaliteedi tagamine.
- Avaliku taristu hooldamine ja arendamine (hooned, ühisveevärk ja kanalistatsioon, sadevesi).
- Rekreatsiooniks vajaliku taristu heakord ning arendustööd (spordi- ja mänguväljakud, pargid, kergteed, tänavavalgustus). Olulisel kohal on Rapla Kesklinna Kooli staadioni renoveerimine.

2. Atraktiivse ettevõtluskeskkonna arenguks tingimuste loomine

- Koostöös Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskusega piirkonna vajaduste kaardistamine ja koostöövõrgustiku arendamine ettevõtjatega.
- Kohalikule omavalitsusele kuuluvate ettevõtlusalade arendamine, sh kvaliteetsete ligipääsude ja kommunikatsioonide loomine.
- Uute ettevõtlusega seotud teenuste arendamine koostöös erasektoriga, mis loovad Raplale arengupotentsiaali (sh majutuskohade arendamine, spaakeskus jm).

3. Mugavate ja toimivate ühenduste arendamine

- Teede heakord ja jätkuv remont ning renoveerimine läbi teehoiu kava.
- Kergliiklusteede võrgustiku arendamine ja omavaheline integreerimine.
- Rapla Rail Balticu peatusele ligipääsetavuse tagamine.
- Andmesideühenduste kvaliteedi eest seismine suhtluses teenusepakkujatega.

4. Mõtestatud kohaturundus ja turismipotentsiaali ärakasutamine

- Rapla kui kandi (samuti kogu valla) positiivsete ja eristuvate lugude kaardistamine ning nende põhjal läbimõeldud teekondade väljaarendamine.
- Koostöö kohaturunduse kava koostamiseks kohalike huvirühmadega, turundusplaani koostamine ja elluviimine.
- Turismiklastri arendamine koostöös sisupakkujate ja turismi tugiteenuseid pakkuvate ettevõtetega.

Vahastu kant

Üldandmed

Vahastu kant asub Rapla vallas ja koosneb Vahastu (73 elanikku), Suurekivi (41) ja Põlliku (21) küladest.

Piirkonna elanike arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud 5 inimese võrra ehk 3,6%. Kui 2015. aastal elas kandis 140 inimest, siis 2025. aasta alguseks on elanike arv 135. Vahastu külas on toimunud väike langus, samuti Põlliku külas, kus elanike arv on kahanenud kuue võrra. Suurekivi külas on samal ajal toimunud kasv kolme elaniku võrra.

Olemasolev taristu ja teenused

- Piirkonnas asuvad ühistranspordi peatused (Põlliku, Suurekivi ja Vahastu külades) ja toimiv ühendus valla keskusega.
- Vahastus asub rahvamaja (Vahastu Trehvamise Tare) ja samas hoones tegutsev raamatukogu, lisaks on piirkonnas kirik, kalmistu ja mänguväljak.
- Põlliku ja Vahastu külades on olemas külaplatsid, mida kasutatakse kogukonna sündmusteks ja üritusteks.
- Vahastus tegutseb vabatahtlik päästekomando.
- Kogukonda ühendab Vahastu Küla Selts.

Unikaalsus

Vahastu on keset soid ja rabasid asuv väike ja kokkuhoidev kant, mille juured ulatuvad 16. sajandisse. Siit leiab mitmeid kultuuriväärtuslikke paiku, legende ja pärimusi, sh Vahastu linnamägi, Vahastu kirik, Vahastu Vabadussõja mälestussammas, Vahastu mõisa varemed. Piirkonda läbib matkarada, kust leiab ka nelja metsavenna hauad.

Tugeva kogukonna toel on siin säilinud külakultuur ja aktiivne elu. Looduslähedane asukoht, ilusad vaated ja rahulik elutempo loovad sobiva keskkonna neile, kes hindavad vaikust, turvalisust ja tihedat kogukondlikku sidet. Vahastu on ehe näide oma juuri väärtustavast ja loodusega kooskõlas elavast väikesest Eesti maakohast.

Arengueeldused

- Kompaktne asustus ja ühtehoidev kogukond, kes hoolib oma kodukoha arengust.
- Turvaline elukeskkond, mis on atraktiivne eriti noortele peredele.
- Looduslähedane ja rahulik elukeskkond, eemal suurest liiklusest.
- Ühistransport on olemas, koolibussi ühendus Kaiu Kooli toimib.

Arenguvajadused

- Teedeühendused lähikülade ja keskustega on kehvast seisukorras. Riigile kuuluv Paide-Roovere-Kuimetsa tee lõik Kuimetsa ja Suurekivi vahel on väga halvas seisus. Samuti on halvas seisus Lelle-Vahastu tee. Kehv on ka kohaliku omvalitsusele kuuluva Vahastu - Tagasmäe tee seisukord.
- Ühistranspordi võimalused on piiratud ja ei kata igapäevaseid vajadusi.

- Noorte kaasamiseks puuduvad atraktiivsed tegevused või kooskäimise kohad, elanikkond on vananev.
- Uute elanike meelitamiseks pole piisavalt elamuarenduse võimalusi ega müügilolevaid kinnistuid.
- Külaplats vajab arendamist mitmeotstarbeliseks kasutuseks, lahendamist vajab parkimise probleem nii kiriku juures kui ka külaplatsil. Vahastu külaplatsi lava põrand vajab uuendamist.
- Eakate teenuste pakkumine on ebaühtlane ja vajab täiendavat infot ja kättesaadavust.
- Puudub kauplus (lähim Kaius 18 km või Paides ja Türil ca 21 km).
- Lähipiirkonnas pole piisavalt kodukohalähedasi töökohti.
- Andmeside kvaliteet ja mobiililevi külades on kehv. Vahastu Trehvamise Tares on küll raamatukogus kiire interneti võimalus, kuid see on ühendamata.
- Loodus- ja kultuurturismi arendamiseks pole tugiteenuseid toitlustuse ega majutuse näol.

Eesmärgid ja arenguprioriteedid

1. Kvaliteetse ja loodust väärtustava elukeskkonna hoidmine ning arendamine

- Puhta, vaikse ja turvalise elukeskkonna säilitamine.
- Vahastu küla mänguväljakule ja prügimajale valgustuse rajamine.
- Kalmistu ja rahvamaja parklate laiendamine.

2. Toimivate ühenduste tagamine keskustega

- Internetiühenduse kiiruse ja kvaliteedi tõstmine koostöös teenusepakkujatega.
- Elanike vajadustega arvestavate ühistranspordivõimaluste laiendamine.
- Suurekivi ja Kuimetsa vahelise kõrvalmaantee mustkatte alla viimine koostöös Transpordiametiga.

3. Piirkonna loodus- ja kultuuripärandi arendamine ning laiem tutvustamine

- Ajalooliste objektide (sh Vahastu linnusemäe) viitade ja infotahvlite lisamine ning parandamine.
- Olemasolevate turismiks vajalike atraksioonide (sh Vahastu külaplats koos laululava ja pinkidega) korrashoid ja arendamine.
- Koostöös erasektoriga turismiteenuste arendamine külastajate piirkonda toomiseks ja täiendavate teenuste pakkumiseks.

Rapla valla piirkondlikud arengueeldused

Rapla valla erinevatel piirkondadel on mitmed arengueeldused, mis loovad tugeva aluse kogu omavalitsuse tasakaalustatud ja kestlikuks arenguks. Kõigis kantides on esile tõusnud sarnased tugevused, mille toel saab arendada kohalikku elu, parandada teenuste kättesaadavust ja tõsta elukeskkonna kvaliteeti. Need arengueeldused on valla strateegilise arengu prioriteetideks.

1. Hea ligipääsetavus ja ühendused

- Enamik piirkondi paikneb soodsas geograafilises asukohas, olles küllaltki hästi ühendatud omavahel ja maakonnakeskusega, aga ka Tallinna linnaga.
- Toimiv ühistransport, valgustatud kergliiklusteed ning potentsiaal uute transpordiühenduste arendamiseks loovad eeldused elamiseks ja liikumiseks nii töö kui vaba aja eesmärgil.
- Mõned piirkonnad on seotud suurte arenduste või trasside rajamisega, mis loob täiendavaid võimalusi ettevõtluse arendamiseks ning kaugtöövõimaluste laiendamiseks.

2. Toimiv avalike teenuste võrgustik

- Peaaegu igas kandis on olemas olulised haridus-, kultuuri- ja sotsiaalteenused, mida kogukonnad aktiivselt kasutavad ja väärtustavad.
- Kombineeritud hooned (nt haridus-, kultuuri- ja kogukonnateenused ühes keskkuses) suurendavad kasutumusugavust ja kogukonna koondumist.
- Tervishoiuteenused on üldiselt kättesaadavad ja osades piirkondades on säilinud perearstiteenus.

3. Rikkalik looduskeskkond ja kultuuripärand

- Paljudes piirkondades on rikkalik valik loodusväärtusi, ajaloolist pärandit ja turismipotentsiaaliga objekte, mis võimaldavad arendada loodus- ja kultuuriturismi ning külastustekondi.
- Matka- ja terviserajad, looduslikud veekogud, kaitsealused alad ja kultuuriloolised paigad toetavad elukeskkonna mitmekesisust ning loovad eeldused kogukondlikuks ja külastajatele suunatud tegevuseks.

4. Aktiivne ja sidus kogukonnatöö

- Kogukonnad on kantides enamasti aktiivsed, toimivad külaseltsid, mittetulundusühingud ja vabatahtlikud päästekomandod.
- Tugev identiteeditunne, traditsioonide hoidmine ja regulaarsed ühisüritused toetavad kogukonnatunnet.
- Kohalikud elanikud panustavad ühistesse ettevõtmistesse ja piirkonna arengusse nii vabatahtliku töö kui projektide elluviimise kaudu.

5. Kvaliteetne ja rahulik elukeskkond

- Piirkondi iseloomustab rahulik, looduslähedane ja turvaline elukeskkond, mis on hinnatud nii noorte perede kui vanemaealiste seas.
- Elukeskkonna atraktiivsust toetavad madalam kinnisvarahind ja kasvav huvi uute elanike poolt, sh noorte tagasiränne.
- Säilinud põllumajanduslik maastik, aktiivne toidutootmine ja väikeettevõtlus loovad kohalikele elanikele töökohti.

6. Kasutuseta potentsiaal ja kasvuvõimalused

- Mitmes piirkonnas leidub kasutamata kinnistuid või hooneid, millel on potentsiaal ettevõtluseks, teenuste arendamiseks või kogukondlikeks algatusteks.
- Järk-järguline elanikkonna kasv, eriti teatud asumites või elamualadel, viitab piirkondade pikaajalisele elujõulisusele.

7. Noorte- ja kogukonnakeskuste olemasolu

- Paljudes piirkondades on olemas rahvamaja, noortetoa või muu kogukondliku keskuse funktsiooni täitev koht, mis loob baasi noorte kaasamiseks, ürituste korraldamiseks ja ühistegevusteks.

Rapla valla piirkondlikud arenguvajadused

Rapla valla eri piirkondade arengu teekaartidest kooruvad välja mitmed korduvad arenguvajadused. Need puudutavad eelkõige taristu, teenuste, liikumisvõimaluste, kaasamise ja elukeskkonna kvaliteedi teemasid.

1. Taristu ja hoonestuse kaasajastamine

- Mitmed avalikud hooned (sh haridus-, kultuuri- ja sotsiaalhooned) on vananenud ja vajavad renoveerimist. Samuti on viidatud mahajäänud või alakasutatud hoonetele, millele tuleb leida uus kasutusotstarve.
- Spordi- ja liikumistaristu (sh mänguväljakud, staadionid, spordihooned, väliatraktsioonid) on osaliselt amortiseerunud või puuduvad üldse.

2. Liikuvus ja ühendused

- Kergliiklusteede võrgustik on ebaühtlane, puuduvad vajalikud ühendused külade, alevike ja keskuste vahel.
- Paljud teelõigud on kehvast seisukorras, tolmuavad või vajavad mustkatet, samuti on probleemiks tänavavalgustuse puudumine tiheasustusega aladel.
- Ühistranspordi liinivõrk ja sõidugraafikud ei vasta alati elanike liikumisvajadustele, takistades ligipääsu töökohtadele, koolidele ja huvitegevustele.

3. Internetiühendused

- Interneti püsiühenduse ja mobiililevi kvaliteet on piirkonniti ebastabiilne, mis piirab kaugtöö ja digiteenuste kasutamise võimalusi. Paljud kogukonnad näevad andmeside arengut kui vältimatut eeldust uute elanike meelitamiseks ja noorte püsimiseks.

4. Elamuarenduse puudujäägid

- Mitmetes piirkondades on suur puudus elamukruntidest ning olemasolevad kinnistud vajavad kommunikatsioonidega varustamist. Vajalike eluruumide puudumine (sh noorte peredele) takistab uute elanike lisandumist.

5. Teenuste kättesaadavus

- Esmavajalike teenuste puudumine või ebaühtlane kättesaadavus vähendab elukvaliteeti eelkõige hajaasustuses.
- Haridus- ja huviharidusteenuste korraldus vajab mitmes piirkonnas täiendavat tuge (nt õpetajate elamispind, huvitegevuse mitmekesistamine).
- Mõnes piirkonnas on esile toodud sotsiaalteenuste kättesaadavuse puudujäägid, sh eakate hoolduse osas.

6. Kriisivalmidus ja ohutus

- Piirkondade valmisolek kriisilukordadeks on ebaühtlane. Mitmel pool puuduvad varjumiskohad, kriisiplaanid, korralikud tuletõrje veevõtukohad ning vajalik varustus.
- Liiklusohutus on mitmel pool ebapiisav, sh koolide ja lasteaedade ümbruses, kus puuduvad ohutud ülekäigurajad, kiirusepiirangud või künnised.

7. Kogukondade kaasamine ja info liikumine

- Elanikud tunnevad vajadust parema suhtluse ja infovahetuse järele kohaliku omavalitsusega, samuti soovitakse aktiivsemat kaasamist piirkonna puudutavate otsuste tegemisse. Mitmes piirkonnas oodatakse kogukonnaalgatuste tugevamat toetamist.

8. Loodus- ja kultuuripärandi potentsiaali kasutamine

- Kultuuripärand, looduskeskkond ja turismiobjektid vajavad paremat tähistust, viidastust ja hooldust, et suurendada nende nähtavust ja kasutusmugavust. Osad muinsuskaitsealused või ajaloolised objektid on halvas seisukorras ja vajavad investeeringuid säilitamiseks ja turundusväärtuse tõstmiseks.
- Majutus- ja toitlustusteenuste nappus piirab loodus- ja kultuuriturismi arendamist.